JAUNIMO DRAUGAS

8 Nr.

VILNIUS, 1937 M.

REDAKCIJA ATSAKO

Jonui Jaskelevičiui. Tamstos sesutei „J. Dr." į Ameriką siuntinėsime. Kartu su „J. Dr." Nr 6. nusiuntėme nuo šių metų pradžios visus numerius.

V. Jakučiui. Kun. Tutinui siunčiame tik vieną „J. Dr." egz. Jo skrynutėn siunčiame 3 egz. kitiems asmenims.

K. Šidlauskui. Pinigus gavome. Ačiū. Administracija Tamstos prašymą patenkino.

Kletui. Pakeisti adresą be p. Kraučiūno sutikimo mes negalim ir nematom reikalo. Tamstai būtume labai dėkingi, jei surastųte naujų prenumeratorių, kuriems siuntinėtume Tamstos skrynutėn.

M. Rastenytei. Tamstai laikraštį siuntinėjam, jei negaunate, tai paštas kaltas.

A. Balkiui. Marcelei Balkytei „J. Dr." nesulaikytas, ji turėtų gauti, o Tamstai administracija mūsų laikraštį nusiuntė.

Jul. Paukštei. Tamstai siuntinėjam tik vieną „J. Dr." egz. ir po vieną dviems Tamstos kaimynams: Juozui ir Petrui Kudaboms. Iš viso jūsų sodžius gauna 3 „J. Dr." egz. Tai tie du egz., kuriuos Tamsta prašai sulaikyti, ir bus virš minėtų Tamstos kaimynų. Jei kitaip užrašyta, tai pašto klaida.

B. Kazlauskui. Būk Tamsta „J. Dr." platintoju. Platintojam redakcija irgi duoda dovanų—gerų knygų ir kita.

Jonui Radzevičiui. „J. Dr." administracijai esi tik 1 auks. skolingas. Jei negavote mūsų laikraščio, malonėkite pranešti. Visi bus nusiųsti.

Baliui Ankėnui. Sesutė skolos neturi. Į platinimo konkursą Tamsta esi priimtas. Dėkojam už atsiuntimą naujų prenumeratorių ir tikimės, kad dar daugiau surasi.

Alf. Kalesinskui. Sieninių kalendorių jau pritrūkome. „J. Dr." prenumer. galime nusiųsti Vilniaus arba Ūkinin. kalen. Prašom pranešti, kiek reikia ir kokių. Už „J. Dr." platinimą esame Tamstai dėkingi. Prašom nepamiršti ir ateityje. Už platinimą Tamstai priklauso dovana—knyga, kurią galite atsiimti. J. Judickui „J. Dr." nusiuntėm per Tamstą.

Lolertavičiui. Pinigus už sienin. kalendorius gavome. Ačiū.

V. Kuolaičiui. Valentui Kuolaičiui „J. Dr." nusiuntėm.

Vytautui Putinėliui. Tamstos eilėraščiai skambūs, tik galūnių darna nelabai vykusi—gramatiška. Kas tiks—pasinaudosime.

K. Narvydui. Matyti, kad Tamsta turite poeto gabumus: eilėraščiai gražūs. Žinoma, yra dar ir trūkumų, bet tikime, kad jie išnyks. Prašome mūsų neužmiršti.

Panemunės Jonui. Rašinėlį gavome. Dėkui. Prie progos pasinaudosime.

Atsiųsta paminėti

J. Sinius. Dvi Viešpaties Jėzaus Garbei Giesmės. Mišriam chorui. Leidėjas kun. Karolis Gumbaragis, Mielagėnų par. klebonas. Vilniuje 1937 m. Kaina 50 sk.

Su šiuo numeriu priedas moterims — „SESIŲ TALKA".

Viršelį ir vinietes piešė Ant. Butkus.

Eina XII metus
1937 m. vasario mėn. 26 d. № 8 (142)

JAUNIMO DRAUGAS

VILNIAUS KRAŠTO JAUNUOMENĖS SAVAITRAŠTIS

BŪKIME AKTYVŪS IR BIČIULIŠKI

Jaunatvė — tai žydinti pavasario gėlė, tai įdomiausias ir gražiausias laikas, kada kįla tyriausi sumanymai, karščiausi norai dirbti, kurti, veikti. Ir daug kur jaunuomenė organizuotu pajėgumu veržiasi į kūrybinį darbą, gaivališka ugnimi, nepalaužiamu ryžtumu žengia į priekį ir gyvena mintimi bei šūkiu — tikėti, kovoti, ištverti, laimėti.

Mūsų gi krašte šiuo atžvilgiu nyku, prasta. Mes pasigendame žmonių — jaunuolių, kurie būtų pilni iniciatyvos, kūrybiški, sumanūs, drąsūs. Žymi mūsų jaunuomenės dalis, ypač pastaruoju metu, apsnudus, paniūrus. Lietuvis jaunuolis, ramiai ištisą dieną praleidęs prie darbo, pasitenkina tyliu poilsiu, o pagalvoti, kaip susikurti gyvenimą, kaip įvykdyti savo troškimus, kaip parblokšti iš svetur plaukiamus pavojus, jam nėra laiko, jis nedrįsta. Jis užsidaręs savo asmens pasauly, o jei kas primena aktyvumo reikalą, jis paneigia jį ir bevelija, lyg apdiržęs šapalas, plūduriuoti prirūgusiam tvenkiny.

Kodėl dalis mūsų jaunuomenės taip pasyviai laikosi ir primerkia, besiveržiant į jų gričiutes šviesai, akis?

Dalinai gal kalta čia mūsų tautos istorinė buitis. Ilgai ruso slopinami išmokome kentėti, kažko laukti, nesiimti savosios iniciatyvos, kūrybinio darbo. Gal tada buvo ir gerai. Bet šiandie—kiti laikai. Šiandie darbo, veiklos, iniciatyvos ir varžytinių gadynė. Šiandie tik tas laimės gyvenimo kovą, kas nepalaužiama valia, nepailstama jėga trius, dirbs, grumsis su šimtagalviu sunkumų slibinu, savo pirštus laikys ant dienos pulso ir seks mažiausius netgi jo pakitimus. Žodžiu, tas, kuris bus aktyvus, kuris vengs net ir mažiausio pasyvumo.

Tiesa, vienas kitas iš mūsų tarpo pradeda kartais rodyti šiokią tokią ryskesnę iniciatyvą, aktyvumą, bet tuoj lieka draugų apšauktas, girdi, savinaudis, karjeristas ir t.t.

Tai apšvietos, draugiškumo, bendro reikalo supratimo ir, kas svarbiausia, bičiuliškumo stoka. Tad reikalingas jaunuomenės tarpusavio draugiškumas, jos bičiuliškumas.

Dažnai ieškome tokio draugo, kuriam galėtume išpasakoti savo širdies paslaptis, savo skaudulius, savo džiaugsmus. Ir štai, tokį draugą, su kuriuo dalinamės įspūdžiais, kuriam pateikiam savo širdies paslaptis, mes vadiname bičiuliu, o tuos artimus ir glaudžius

santykius bičiuliškais. Ypač jaunystėj toks bičiuliškumas yra brangus. Be jo sunkus ir liūdnas gyvenimas.

Bičiuliai yra paslankesni, negu šiaip jau svetimieji, vienas kitam padėti. Geras bičiulis savo nelaimės ištikto bičiulio niekados neapleis, o priešingai visada jam padės, patars, parems. Žodžiu, tikras bičiulis visuomet pirmas skubės savo artimui padėti.

Iš šių kelių pastabų mes matome, kad bičiuliškumas yra graži bendravimo lytis. Ji gali įvairiai reikštis ne tik tarp dviejų žmonių, bet ir tarp viso būrio, visos kuopos žmonių. Pagaliau ir atskiras žmogus savo bičiuliškus jausmus ir paslaugas bei patarnavimus gali reikšti ne tik vienam žmogui, bet ir daugeliui. Ir tokių žmonių yra. Jie savo bičiuliškumu, nuoširdumu traukia visus prie savęs.

Jeigu bičiuliškumas yra graži ir kilni žmonių bendravimo savybė, tai ji reikia ugdyti ir plėsti. Bičiuliškumas padės iš gyvenimo išstumti nedraugiškumą, neapykantą, savimylą ir, kitokias ydas. Šios ydos nuodija mūsų gyvenimą, ugdo kerštą. Jaunuomenė, kurioj nėra bičiuliškumo, santykiai visuomet kažkaip šalti, įtempti; ir žinoma, tokioj jaunuomenėj bendras darbas beveik neįmanomas.

Dalis mūsų jaunuomenės bičiuliškumo reikšmę suprato ir pasiryžo ji visokiais būdais palaikyti.

Kada mūsų jaunimo tarpe bus nuoširdus bičiuliškumas, kada pasijus, kad jaunuolis vienas kitą remia, padeda, tada kils noras dirbti ir rodyti bet kokią veiklą, aktyvumą.

Mes negalime manyti, kad esame jau bejėgiai, kad nepajėgtumėm tautos meilės vardan susiburti ir viens kitam draugišką, bičiulišką ranką paduoti. Mes turime susiprasti ir blaiviai pagalvoti: kas mes esame ir ko iš mūsų reikalauja tauta. Tada suprasime visi, kad turime vienodą pareigą būti ištikimi tautos sūnūs, kurie, semdami iš praeities stiprybę, ir blogiausiame momente nenustotų pasiryžimo, vienodai mylėtų savo tautą ir nepailstamai dirbtų jos naudai.

Tad visi vardan tautos meilės ugdykime bičiuliškumą, stiprinkim aktyvumą ir bendrai dirbkime tautos naudai, nes tai yra mūsų pareiga ir tikslas. Tautiškoje meilėje ir vienybėje mes būsime tvirti, nes meilėje ir vienybėje užgrūdinsime nepalaužiamą valią, su pagalba kurios įvykdysime aukštuosius tautos siekimus ir tuo pakelsime tautos garbę ir gerovę.

Rusnis.

K. Č. LIETUVIS

Kur?

(Skiriu Liūnei Šnur-tei).

Gesta mūsų meilė,
Gesta — neliepsnoja.
Kur pradingo žodžiai
Tavo, mylimoji?
Vakar dar mylėjai,
Tartum, močia vaiką,
Šiandie mano meilės
Tau, sakai, nereikia.

Liūne, Tau tik vienai
Meilę paaukojau,
Tu gi ją pamynei,
sutrypei po kojų.
Gesta mūsų meilė,
Gesta — neliepsnoja.
Kur pradingo žodžiai
Tavo, mylimoji?

Tautinės kultūros ugdymu besirūpinant

I

Kultūros reikalais visur ir visada labai daug kalbama ir rašoma. Tai yra klausimas, kuris rūpi ne tik paskiriems žmonėms, bet juo labiau visuomenėms ir tautoms. Kiekviena tauta nori būti, kiek galima, kultūringesnė, nes kur yra aukšta kultūra, ten gali kilti ir medžiaginė gerovė. Bet kas iš tikrųjų yra toji kultūra? Išsilavinimas? Apšvieta? Neturėjimas medžiaginių rūpesčių? Ar dar kas nors?

Kultūra — tai ne pramonė ar prekyba, ne gyventojų daugumas ar miestų apstumas, ne apšvieta ir ne švietimo įstagos. Kultūra — tai visas žmogus, visa visuomenė, visa tauta su savo gyvenimo bei mintyjimo būdais ir dvasiniais reikalais, nepaisant, kad jie esti kartais ir kasdieniški. Kūltura — tai tam tikras žmogaus ar tautos gyvenimo stilius.

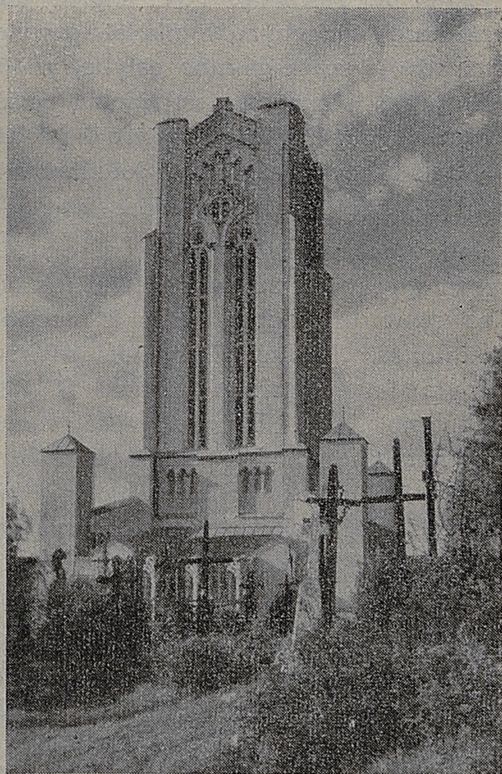
Tautų kultūriningumas paprastai matuojamas mokyklų, universitetų, muziejų, teatrų bei visokių organizacijų skaičiumi. Tačiau pačios mokyklos, universitetai ar organizacijos tai dar ne kultūra. Apšvieta rodo tiktai kelią į kultūrą. Gi švietimo bei lavinimosi įstaigos ar organizacijos yra tik priemonės kultūrai pasiekti.

Kiekvienos tautos, kaip ir atskiro žmogaus vyriausias tikslas yra dvasinis tobulumas. *Kultūra gi ir yra tam tikras žmogaus ar tautos dvasinio tobulumo laipsnis.* Juo tas laipsnis yra aukštesnis, juo tauta yra kultūringesnė.

Kultūra negimsta pati savaime. Ją reikia įsigyti arba susikurti. Ji reikalauja labai daug darbo, atsidavimo, sąžiningumo ir ištvermingumo. Darbas gi reikalauja laiko. Juo tobulesnė turi būti kultūra, juo daugiau reikia darbo ir laiko. „Kultūrai yra būtina, — sako prof. B. Česnys, — kad prie aklųjų mūsų prigimties pastangų prisidėtų proto ir doros valios pastangos. Kultūra — tai priešingumas neracionaliam (neprotingam) gyvuliškumui, juo labai žvėriškumui. Kultūros gali būti žemos ir aukštos. Apie kultūros pradus kalbama jau tuo atveju, kai pastebima bent šioks toks apsišvietimas ir protingos valios drausmingumas bei dailus elgėsys. Apie aukštą kultūrą kalbama tada, kai pastebima didelis mokslo, meno ir panašių dalykų lobynas".

Tautos kultūrą kuria ne vienas ir ne keli ar keliolika asmenų. Ją kuria visi tautos gyventojai, visi sluoksniai, žinomi ir nežinomi kūrėjai. Ir vis tiek ar tai bus šviesuolis, ar paprastas pilksermėgis kaimietis, ar amatininkas, ar mokslininkas. Aiškus dalykas, kad ne visi jie sukuria tiek pat dvasinių vertybių, nes šviesuolis visuomet šioj srityj praneš prastuolį. Bet čia nesvarbu pavieniai asmens. Čia svarbu visa tauta ir jos dvasinis lobynas, kaip visuma, kaip vienas didelis rūmas, kurio

PUOŠNUS PASTATAS

Garsaus lietuvio architekto Vivulskio Šiluvoje pastatyta koplyčia, kuri meno atžvilgiu yra gražus Lietuvos Valstybės papuošalas. Kaip žinia, Šiluvos bažnyčioje yra stebuklais pagarsėjęs Šv. Panelės paveikslas.

pastatymui reikia ne tik išmokslintų inžinierių, bet ir paprastų mūrininkų, kurie cementuoja vieną plytą su kita.

Tautos kultūrai susikristalizuoti taip, kad ji būtų visais atžvilgiais savaiminga ir nepriklausoma, reikia keliolikos amžių tarpo. Reikia pastangų ir darbo keliolikos dešimčių kartų, kurios, paveldėjusios dvasinį tautos turtą iš savo pirmatakų, tėvų ir protėvių perleidžia jį vėliau ateinančiom kartom, įnešusios į bendrą aruodą ir savo dalį.

Nesunku pastebėti, jog tautų kultūros yra skirtingos, nevienodos. Pavyzdžiui, prancūzų kultūra yra kitokia, negu vokiečių, o vėl šių pastarųjų kultūra kitokesnė, negu lietuvių ar rusų ir t. t. Norint tai išaiškinti, reikia visų pirma atsižvelgti į tai, kokioj geografinėj padėtyj tauta gyvena, ir kokios yra jos gyvenamo ploto klimato sąlygos, nes juk šie veiksniai pirmoj eilėj kristalizuoja žmonių gyvenimo būdą ir turi didelės įtakos žmonių mintyjimui bei psichikai. Pav., anglai, kurie gyvena tarp vandenynų ir nuolat per ilgus amžius kovoja su ta gamtos galybe, yra itin griežti, kieto, pastovaus, nelyginant uola, ir atstargaus būdo. Dėl to anglai yra dideli konservatistai, tradicijų laikymosi šalininkai.

Rusų tipas yra jau kitoks. Dideliausi ir, palyginti, lygūs valstybės plotai nereikalauja iš gyventojų kovoti su gamta. Dėl tos priežasties rusai yra nepastovaus ir negriežto būdo žmonės. Jie ima viską labai paviršutinai ir yra linkę greit persimesti iš vieno kraštutinumo į kitą. Bendrai, rusai mėgsta kraštutinumus. Juk niekur pasaulyje negalima rasti tokio fakto, koks įvyko po Didžiojo karo Rusijoje. Iš didžiausio cariško konservatizmo staiga persimesta į kraštutinį komunizmą.

Lietuvių tauta, kuri ilgą laiką buvo atskirta nuo platesniojo pasaulio neįžengiamais miškais ir balomis, susidarė visiškai atskirą savo tipą: lėtą, atsargų, užsidariusį prieš nepažįstamus ar mažai pažįstamus žmones, bet atvirą ir vaišingą tiems, kurie jam yra nuoširdūs ir atviri. Be to, lietuvis yra darbštus ir ištvermingas, nors neperdaug paslankus. Daug filozofuoti apie atitrauktus, abstraktiškus dalykus lietuvis nemėgsta, bet užtat jis yra tampriai ir stipriai susirišęs su gyvenimo tikrove, dėl to lietuviai pasižymi daugiau praktiška, gyvenimiška išmintimi.

Kai kas mėgsta prikišti lietuviams žemą kultūrą. Mes, žinoma, negalime aukštinti savo kultūros, nes save girti ir nepriderėtų, bet negalime taip pat leisti ir žeminti save, juoba, kad tie, kurie lietuvių kultūrą žemina, daro tai be jokio pagrindo. Antra vertus, kas laiko save kultūringesniu, tas ir santykiuose su kitais turi rodyti daugiau kultūros, nes iš kultūringo visada daugiau reikalaujama.

Lietuvių tautoje yra daug teigiamų savybių, nestinga taipgi lietuviams ir kūrybinio pajėgumo bei sumanumo. Tik didelė nelaimė, kad praeityje visos lietuvių kūrybingiausios jėgos buvo svetimųjų išnaudojamos. Svetimiesiems lietuviai yra daug daugiau praeityje davę, negu patys sau. Bet grįžkime prie dalyko.

Tikra, švariausioji tautinė kultūra yra tiktai liaudyje, plačiose tautos masėse, tame sveikiausiame, nesugadintame ar bent mažiausiai sužalotame svetimos įtakos elemente.

Liaudis yra tautos pagrindas. Suirus tam pagrindui, neišsilaiko ir tautos. Bet primesti liaudžiai svetimą kultūrą taip, kad ji, liaudis, išsižadėtų savosios kultūros ir primtų primestinę kultūrą, — yra gan sunku. Geriausiai tatai parodo mūsų tautos istorija. Nusisukus bajorams svetimųjų linkui, mūsų liaudis buvo pasilikusi vienui viena be jokių vadovų. Pasinaudodami ta proga, rusai puolėsi visomis priemonėmis rusinti liaudį. Bet mūsų liaudis iš dalies tautinio instinkto (vėliau tautinės sąmonės), iš dalies religinės savisaugos vedama sugebėjo vis dėlto rusinimo politikai nepasiduoti. Brangiai, tiesa, lietuviams atsiėjo ta tylioji negausios, palyginti, liaudies kova su rusų milžinu, tačiau vis tiek lietuviai galų gale laimėjo. Lietuvių tautos dvasios nepajėgta palaužti. Nieko negelbėjo nei kalėjimai, nei Sibiras, nei Kražių skerdynės. Lietuvių liaudis, kuriai vėliau vadovavo iš jos išėję inteligentai, išsaugojo savo lietuvišką dvasią, savo būdą, kalbą, papročius, tradicijas ir kitas dvasios brangenybes. Antai, Klaipėdos kraštas išbuvo vokiečių vergovėje net septynis šimtus metų, bet vis dėlto lietuvybė tenai neišnyko. „Lietuviai esame mes gimę, lietuviai turime ir būt,“ — pradėjo giedoti Klaipėdos

JAUNŲJŲ EISENA

Latvijos jaunuomenė aktyviai dalyvauja įvairiose valstybinėse iškilmėse. Vaizdelis rodo latvių jaunuomenės eiseną valstybinės šventės metu.

krašto lietuvininkai, prašvitus Europoje tautų atgijimo pavasariui.

Kai kurie, tiesa, lietuvių gyvenamo ploto pakraščiai pasidavė svetimai įtakai, bet tenai anaiptol neįsigalėjo ir gryna svetima kultūra. Iš dviejų kultūrų atsirado trečia kultūra, kaip kažkoks mišinys pirmųjų dviejų kultūrų. Dėl tos priežasties tų sričių gyventojai, pav., kai kuriose Vilniaus krašto vietose, gyvena ne tik dvasinį, bet ir medžiaginį skurdą. Tai vis tie vadinamieji *tuteišiai*, kurie nežino nei kas jie yra, nei ko jie siekia. Nuo vienų atskilo, prie kitų neprilipo. Žinia, šitokių žmonių negalima griežtai smerkti, nes čia yra kaltos tik sąlygos, kuriose jiems teko gyventi. Daugelis jų nutauto visiškai nejučiomis. Griežčiausiai betgi reikia smerkti tuos, kurie sąmoningai išsižada savo kalbos ir gėdinasi su lietuviais susitikti. Paviršiomis žiūrint, atrodo, kad išsigimėliui labai lengva nutraukti visokie ryšiai su lietuviška kultūra. Oi ne! Išsižadėjęs gimtosios kalbos, jis nutraukia tik išorinius ryšius su lietuvybe, o juk yra dar ir vidujiniai ryšiai, vidutinė lietuvybės pusė. Tai yra visi papročiai, tam tikras lietuviškas būdas, tam tikri judesiai, tam tikras galvojimo būdas ir taip toliau. Visi tie dalykai yra žmogun taip giliai įaugę, įsišakniję, kad juos ne taip lengva išrauti, tai ne sopantį dantį ištraukti, ar plauką nuo pakaušio išplėšti. Neįmanoma šiandie būti lietuviškos, o rytoj ar poryt kokios nors kitos kultūros žmogumi. Tačiau vis tiek su tautinio išsigimimo reiškiniais reikia visokiais būdais kovoti. Viena dėl to, kad išsigimėliai dažniausiai kenkia lietuviškos kultūros ugdymui, antra — išsigimėlių vaikai bus jau visiškai nutautę, bus nutraukę ir vidujinius ryšius su lietuvybe.

Liaudis yra tikrasis ir neišsemiamas tautinės kultūros aruodas. Jeigu lyginsime liaudies kūrybą su šviesuomenės kūryba, tai turėsime pasakyti, kad liaudis kūria nesąmoningai, galima sakyti, gaivališkai, tuo tarpu šviesuomenės kūryba yra sąmoninga, apgalvota. Tačiau vaidmuo tautinės kultūros kūryboje yra abiejų sluoksnių lygiai svarbus.

Imdami gi šviesuomenę ir liaudį, kaip atskirus tautos sluoksnius, pastebėsime tų sluoksnių kultūrų lygmenų skirtumą. Šviesuomenės kultūros lygis yra visada aukštesnis už liaudies kultūros lygį. Tačiau šviesuomenės kultūra nėra grynai tautiška, nes šviesuomenė, bendraudama su kitų tautų mokslu ir kitomis kultūrinėmis vertybėmis, norint nenorint įsiima svetimos kultūros.

Santykis tarp liaudies ir šviesuomenės gali būti įvairus. Jeigu tačiau statysime pir-

mon vieton visos visuomenės ir tautos gerovę, tai savaime suprantama, kad tarp liaudies ir šviesuomenės turi būti kuoglaudžiausi ryšiai, kitaip tauta gali atsidurti dideliame pavojuje. Lietuvių tauta yra jau kartą turėjusi tokią nelaimę, bet daugiau ji, reikia manyti, jau nebepasikartos.

Šiandie lietuvių tautoje tarp šviesuomenės ir liaudies yra labai glaudūs ryšiai. Pirmaisiais metais po karo tie ryšiai buvo bent kiek dėl įvairių svetimų, ypač rusiškos įtakos pabiūrę, bet dabar gana smarkiai yra užsimezgę.

Tautinei didybei kartu būtinai reikalingas ne tik glaudus ir nuoširdus šviesuomenės ir liaudies bendravimas, bet ir bendradarbiavimas. Šis bendradarbiavimas mūsų tautoje yra visiškai galimas, nes visa mūsų inteligentija yra išaugusi iš tos paties liaudies. Nėra pagrindinių skirtumų šviesuomenės ir liaudies tipo dvasinėje struktūroje (sąrangoje). Tas pats teperamentas, tokios pačios pažiūros į pasaulį, bendros taip pat yra gerosios ir blogosios ypatybės.

Visų vyriausias šviesuomenės uždavinys yra: 1) duoti tautai reikiamą dvasinį impulsą arba akstiną, 2) užbrėžti tautai jos kultūrinių bei civilizacinių ambicijų ribas ir 3) kurti vertybes, atitinkančias tautos misiją. Šviesuomenė yra tautos dvasios vyriausias organas.

Iš aukščiau pasakyto seka, kad šviesuomenei tautinėje kūryboje tenka vadovaujamasis vaidmuo. Dėl to šviesuomenė yra atsakinga už tokį ar kitokį vadovavimą tautai. Liaudies gi pareiga yra pasitikėti savo vadovais. Maža to. Liaudis turi vykdyti, kas šviesuomenės yra nurodoma. Jeigu liaudis yra neveikli, tai šviesuomenės pastangos skultūrinti liaudį neduos jokių vaisių. Liaudis turi rodyti ir savo iniciatyvą, savo norą imtis tokio ar kitokio darbo. Ypač jaunimas turi pasižymėti savo veiklumu. Nedera laukti, kol bus nurodyta, kad tai ir tai reikia padaryti ar nuveikti. Reikia patiems visko imtis, reikia rodyti daugiau kūrybinio judrumo. Kur nėra kūrybos, ten nėra ir gyvybės. Kūrybos gi laukas yra labai platus. Kas negali kurti dvasinių vertybių, lai kuria medžiagines vertybes. „Juk ir paprasčiausią dirvono vagą varant, sako Vytautas Alantas, galima prisidėti prie krašto kultūros kelimo“. Ypač dabartiniu metu mūsų jaunimas turi rodyti visame kame daugiau geros valios, susipratimo ir savarankiškumo.

Apskritai, turėtumėm labiau savyje ugdyti darbo principą. Tik per darbą žmogus tobulėja. Darbas taip pat padaro žmogų turtingą.

Daugelis mūsų ne tik vyresniųjų, bet ir jaunesniųjų sodiečių pateisina savo darbo nknorą ūkiškais sunkumais. Iš dalies, žinoma, galima su tuo sutikti, bet argi tūpčiojimas vietoje ir dejavimas gali ką nors padėti? Nieko. Savo buitį galime pagerinti tiktai energingu darbu visose srityse. Kai būsime gerai apsišvietę, tai ir kiekvieną darbą geriau ir protingiau galėsime atlikti. Tada ir savo ūkius mokėsime geriau vesti, ir naudos iš to daugiau turėsime. Netgi ir mažažemiai ūkininkai, jeigu jie daugiau darbo savo ūkin įdėtų, jeigu pakeltų jo našumą, galėtų žymiai geriau gyventi.

Lietuvis, patekęs tarp svetimųjų, parodo labai daug darbštumo ir patvarumo. Latvijoj ar Amerikoj lietuviai su didesniu noru priimami darban, nekaip kitų tautų darbininkai. Taip yra dėl to, kad lietuvis yra darbštesnis už kitataučius. Bet tas pats lietuvis, būdamas namie, nėra jau toks darbštus, kaip svetimijoje. Namie lietuvis dažnai tingi ir apsileidžia. Apie visus lietuvius to negalima pasakyti, bet daugeliui galima tai prikišti. Toks reiškinys lietuvių tautai ir jos kultūrai — tiek dvasinei, tiek medžiaginei — yra labai žalingas. Antai vokiečiai, kurie kur nekur, bet pas save namie yra be galo darbštūs, turi susikūrę ne tokių vertybių, kaip lietuviai.

Ypač mes, Vilniaus krašto lietuviai, turime ugdyti savyje darbo principą. Darbas negali būti paviršutiniškas, nes paviršutiniškumo mumyse ir taip jau yra labai daug. Ką dirbame, turime dirbti nuo pat ir ligi pat pagrindų, ir tik tuo būdu galėsime išsiugdyti savo ir savo tautos kultūrą. Kaip ji vydoma, pakalbėsime kitą kart.

Tulminas.

Ispanijoje vis dar liejasi kraujas, dega miestai ir sodžiai. Vaizdelis rodo, kaip liepsnoja vienas gražesniųjų Ispanijos miestų Malaga.

Koks turėtų būti jaunuolis

Koks turi būti jaunuolis(ė)?

Atsakymas į šį svarbų ir didelį klausimą šitoks: jaunuolis turi būti gražus. Kad nebūtų kokių nors nesusipratimų, truputį pakalbėkime apie grožį.

Kada mes sakome, kad tas ir tas žmogus gražus, tai dažniausiai apie jo grožį sprendžiame iš kūno linijų ir veido bruožų. „Jonas gražus vyras, Marytė graži mergaitė", sakome apie tuos jaunuolius, kurių išvaizda mums patinka, kurie gražiai išaugę, kurių gražus veidas, akys, plaukai ir t. t. Tačiau, taip sakydami, dažnai klystame. Žmogaus kūno grožis nepasako dar viso to paties žmogaus grožio. Mes žinome, kad žmogus susideda iš kūno ir sielos. Ir todėl, sprendžiant apie žmogaus grožį, reikia žiūrėti ne tik į jo kūną, bet labai daug dėmesio kreipti į jo sielos grožį. Pasakykite, ar bus tas gražus, kurio akys bus, kaip lino žiedas, veidas, kaip švelni, raudonoji rožė, bet jo gyvenimas bus nedoras, jo darbai sukti, elgėsiai nešvarūs? Ar bus tas gražus, kurio lūpos žėrės raudona aušra, bet kai jas pradarys, ims ristis iš burnos visi biaurieji žodžiai, koki tik yra? Ar bus tas gražus, kurio liemuo kaip iš vaško nulietas, bet jis pats bus pasileidęs ir nesusivaldąs? Ar bus tas gražus, kurio kūnas bus kaip lėlės, bet raičiojamas purvyne? Ar bus toki žmonės gražūs? Ne. Tokius žmones mes negalėsime pavadinti gražiais žmonėmis. Tokio žmogaus tik akys, plaukai, lūpos ir kitos kūno dalys bus gražios. Tai bus gražus tik jo kūnas, bet jokiu būdu ne visas žmogus. Ir kad ir kažin kaip tokio žmogaus kūnas bus gražus, mes juo biaurėsimės. Todėl, spręsdami apie žmogaus grožį, nežiūrėkime tik į rankas, veidą, plaukus ar kitas kūno dalis, bet stebėkime žmogaus dvasią. Tada galėsime pasakyti, kad tas ir tas žmogus gražus, kada

M. PUMPUTIS

O, jaunime!

O, jaunime, kilniadvasi,
Šviesk, kaip saulė visados,
Skleiski meilę ir dorybę,
Nors skausmuos širdis vaitos.

O, jaunime, didžiadvasi,
Vargo, smūgių nebijok,
Pirmon eilėn atsistojęs,
Dėl tiesos visad kovok.

O, jaunime, didžiaspeki,
Saugok kelią mūs tautos,
Griauki pečiais didį vargą,
Jei jis kelią tau pastos!

---

matysime jo gražų elgimąsi, gražias mintis, gražius santykius su kitais žmonėmis, jo gražius norus, darbus, kalbas ir t. t. Tik šitaip grožį suprasdamas ir pasakiau, kad jaunuolis turi būti gražus. Tokia prasme gražumas yra labai platus ir, kad būtume tikrai gražūs, labai daug ko reikalinga. Čia paminėsiu kaleta dalykų, kurie būtini, kad būtumėn gražūs.

Jei nori būti gražus, būk geras patriotas.

Ar gali būti gražus tas lietuvis, kuris nekenčia savo gimto krašto, nemyli savo tautiškos kultūros ir tautybės? Ar gali būti gražus tas lietuvis, kuris burnoja tautą ir nė kiek nesistengia savo darbais ją pagražinti, praturtinti, geresne šalimi padaryti? Ne. Tai yra nepadorus lietuvis. Tai lietuvis negražus. O gražus tas, kuris visa širdimi myli savo tautą, savo gimtąjį kraštą. Gražus tas, kuris rūpinasi pažinti savo tėvynę, jos istoriją, jos kovas dėl nepriklausomybės ir pats visuomet yra pasišventęs tėvynei pasiaukoti. Gražus tas, kuris pats persiėmęs tėvynės meile, tą meilę neša kitiems.

Mes tokiais turime būti. Mes turime būti geri patriotai. O tokiais būt, reiškia būti gražiais.

Jei nori būti gražus, būk idealistas.

Ar gražus tas žmogus, kuris neturi jokių aukštesnių minčių, kaip barščių bliūdas? Ar gražus tas žmogus, kuriam jokių idėjų nereikia, o visa idėja yra tik pinigas? Ar gražus tas žmogus, kuris už pinigą parduoda meilę ir protą, kuris parduoda visą save, pasak Kudirkos, už gardaus valgio šaukštą? Ne. Tai yra labai negražus žmogus. O kaip negražu, kada pats žmogus kiša savo sprandą į verguvės jungą. Žmogus, nustojęs žmogiškumo, tai ne žmogus, o daiktas, kurį gali visi stumdyti, spiaudyti, ir jam bus vistiek.

Gražus žmogus yra idealistas žmogus. Jis turi aiškų gyvenimo tikslą, jo krūtinėje žiba viltis. Idealistai buvo Dr. Basanavičius, Maironis, Vaižgantas, Dr. Kudirka ir kiti. Idealistai buvo knygnešiai ir nepriklausomybės iškovotojai savanoriai. Jie ėjo į kartuves, ėjo į Sibirą, ėjo į mirtį, kad tik Lietuva būtų laisva. Jais mes džiaugiamės. Norėdami būti gražūs, ir mes turime būti idealistais. Kasdieniniam ir visuomeniniam gyvenime tegu mus lydi aukšti tikslai, gražūs siekimai, skaistūs norai. Visur mes norėkime gero ir tą gerą darykime, nors ir būtų sunku ir sutiktumėm kliūčių. Tada mes būsime gražūs.

Jei nori būti gražus, būk doras.

Dorovė yra pagrindas viso to, kas yra gera ir gražu. Kur uždarytos durys dorovei, ten atviri langai mirčiai.

Po karo pas mus dorovė jau ne ta, kas buvo pirmiau. Visai jauni žmonės jau šiandien yra spėję pergiventi visokių gyvenimo „saldumų". Pradedant inteligentija—baigiant kaimu, lytiniai santykiavimai, šlykštūs anekdotai, nešvarios dainos vis siekia toliau ir toliau. Ir baisūs likimo dantys mums kalena. Tad šiuo klausimu ypač reikia jaunuoliams susirūpinti ir būti dorovingumo pavyzdžiu, nes tik doras žmogus yra gražus žmogus. Tiesa, šiandien būna atsitikimų, kad iš doros mergaitės ar doro vyro kai kas net pasijuokia ir atsilikėliais pavadina. Bet to nereikia boti. Reikia žinoti, kad dorovė visada nugali ir tie žmonės, kurie jaunystės metu labai toli nuo dorovės nueina, po kiek laiko ašarodami grįžta prie tų pačių atsilikėlių ir keikia savo buvusį kreivą kelią. Linkusio į ištvirkimą žmogaus gyvenimas yra sulaužytas, jo širdis apaugusi kerpėmis, ir aplink jį viskas juoda. Tokio žmogaus dvasia yra be galo

negraži. Jo protas pasunkėja, nepajėgia tiek daug padaryti, kiek tuo pačiu laiku padaro doras žmogus, jo jausmai sužiaurėja ir jis pasidaro nelaimė sau ir kitiems. Jei toks žmogus veda, jo vaikai jau iš prigimties būna linkę į visokias blogybes. Jei tokių žmonių būtų daug, tai būsimosios kartos būtų sugedusios. Mūsų pareiga pasukti gyvenimo ratą į kitą pusę. Mes turime gyventi taip, kad galėtume padaryti gražią ateitį. O tai padaryti galėsime tada, kada patys būsime gražūs. Mūsų gyvenimas turi būti skaistus, o toks bus, kai būsime dori.

Vieną kartą gatvėje dailininkas pamatė labai gražaus veido žmogų. Dailininko akis tame žmoguje matė visą gerumą ir grožį, koks tik žemėje gali būti. Dailininkas tą žmogų parsivedė namo, nupiešė ir po paveikslu parašė: „Dorybė".

Praėjo daug laiko, ir kartą tam pačiam dailininkui krito į akis kitas žmogus, kurio veidas buvo tiek negražus, kad jame galėjai išskaityti didžiausius nusikaltimus, nedorą gyvenimą ir visa, kas žemėje yra negražu ir bloga. Dailininkas ir šį žmogų nupiešė. Šio žmogaus paveikslą pavadino—„Nuodėmė". Šio, šlykštaus žmogaus paveikslą pakabino greta ano gražiojo paveikslo, kuris vadinosi „Dorybė". Negražusis žmogus, žiūrėdamas į abu paveikslus, pradėjo verkti. Kai dailininkas paklausė, ko verki, negražusis žmogus atsakė, kad jis yra tas pats žmogus, kurį prieš keletą metų dailininkas nupiešė kaipo labai gražų ir pavadino „Dorybė".

Šis pavyzdys aiškiai rodo, kaip iš gražaus žmogaus gali pasidaryti negražus. Tas jaunuolis, ta „Dorybė", prieš keletą metų gyveno dorai, jo mintys buvo skaisčios, bet kai jo dvasia iškrypo, perėjo į nedorą gyvenimą, tai ir veidas pasikeitė. Kad žmogaus veido grožis dingsta dėliai to, kad žmogaus dvasia būna negraži, mes patys tai galime pastebėti. Ar mes nejaučiame, kad, kai imame pykti, tai ir mūsų veido oda ima kraipytis ir gauname visai kitą išvaizdą. Kai pykstame, veido išvaizda taip pat būna pikta. O vėl, kai mes jaučiame sieloje gerumą, gražių jausmų pakilimą, jaučiame, kad ir mūsų veidas darosi švelnus, geras. Tai yra dėl to, kad žmogaus veidas yra stipriai surištas su dvasios gyvenimu. Labai dažnai užtenka pažiūrėti į žmogaus akis ir galime pasakyti, koks tas žmogus yra. Tegu to žmogaus akių spalva būtų ir labai mums graži, bet jei tas žmogus yra blogas, tai jo akių žvilgsnyje pamatysime, kas jame slepiasi. Dėl to ir sakoma, kad akys yra sielos veidrodis. Už tai mažas vaikas, ką nors bloga padaręs, nors apie tai ir niekas nežino, slepia akis, galvą nuleidžia. Padaryto blogo darbo gėda mažam vaikui kankina akis. Tas pat yra ir su mumis suaugusiais. Kentėkime, ir mūsų veidas pasidarys skausmų išraižytas; blogai galvokime, ir mūsų veidas pasidarys blogos išvaizdos. Vadinasi, jei kurio žmogaus dvasia bus negraži, tai toji negražioji dvasia subiauros ir gražų veidą. Negelbės čia nei pudra, nei kitoki tepalai. Tikrasis žmogaus grožis švies tada, kai žmogaus dvasia bus graži. Tegul žmogus neturės gražių veido bruožų ir gražių kūno linijų, bet jei jo dvasia bus graži, tai ir veidas pasidarys gražus. Žinoma, dvasios grožis nesinaikins nuo veido šlakų, neištaisys karo metu ar per nelaimę veido sužalojimų, bet iš jo akių švies tokia maloni šilima, spindės toks gerumas, kuris mus taip patrauks ir mes tuo žmogumi džiaugsimės. Toks žmogus

GOERINGAS LENKIJOJE...

Didelės reikšmės teikiama paskutiniam gen. Goeringo, Vokietijos karo aviacijos ministerio, atsilankymui į Lenkiją Baltvyžio giriosna medžioti. Čia matome Goeringą (viduryje) Varšuvos gelžkelio stotyje.

bus tikrai gražus. Tokiais žmonėmis ir mes turime būti. Nereikia čia jokių grožio tikrinimo komisijų ir kita. Mūsų grožį tegu tikrina skaistus protas ir gera dvasia. O gražiu žmogumi kiekvienas gali būti. Tiktai reikia norėti.

Jei nori būti gražus, būk pavyzdingas.

Gražus tas žmogus, kurio kiekvienas elgesys patraukia, kurio kiekvienas darbas yra mums džiaugsmas. Jei nori būti gražus, būk visur pavyzdys. Kiekvienas mūsų darbas turi būti pavyzdys kitiems, kaip reikia gyventi; kiekvienas žodis, kiekviena mintis — pavyzdys, kaip reikia galvoti. Geras pavyzdys veiks aplinkinius žmonas, ir jie mumis grožėsis.

Jei nori būti gražus, būk sąžiningas.

Žmogus, nors ir gražios išvaizdos, betjei jis yra nesąžiningas, jis yra negražus. Ana, sako, kaip tas ir tas negražiai pasielgė. Taip, teisingai žmonės sako apie nesąžininguosius. Žmogus be sąžinės, neištikimas, veidmainys yra žmogus be jokio dvasios grožio. Tai žmogus apsitraukęs storu nešvarumo sluoksniu. Kas nori būti gražus, turi visuomet turėti švarią sąžinę, ramią dvasią, kurią telydi teisingumas, atvirumas ir nuoširdumas. Tokio žmogaus kūnas tegu būtų ir nelabai gražus, bet jį žmonės mylės ir jį galėsime vadinti gražiu.

Jei norl būti gražus, būk darbštus.

Gražios kūno išvaizdos tinginys yra labai negražus sutvėrimas. Jį vis reikia stumti, vesti už nosies, raginti. Tokio žmogaus gyvenimas yra labai nelaimingas ir sunkus. Toki žmonės tautai yra nereikalinga našta. Tinginys šeimai, tautai yra tas pat, ką kirminas gražiam žiedui.

Gražus žmogus yra darbštus žmogus. Jo visi darbai yra tvarkingi, laiku atlikti ir duoda daug naudos. Mes, norėdami būti gražūs, turime būti darbštūs savo pareigose, darbštūs organizacijoje, darbštūs visur.

Jei neri būti gražus, būk linksmas.

Didelis poetas Šileris yra pasakęs: „Linskmumas yra stipri viso pasaulio ratukus varanti spyruoklė“. Jaunuolis, kuris visą laiką nuliūdęs, vaikščioja surūgęs ir prakalbintas nenoromis šneka, išrodo labai nelaimingas, ir su tokiais draugauti dažnai vengiame. Linksmas žmogus — kas kita. Nors jam bus ir vargas, ir nelaimė spaus, jis šypsosi, ir mums jo draugystė malonį. Linksmas žmogus turi daugiau pasisekimų ir jo gyvenimas yra skaistesnis už paniurusio turtuolio gyvenimą. Kaip gražus tas žmogus, kuris ir mirti eidamas nešasi lūpose vaiskią šypseną. Mes juo grožimės ir jį mylime. Norėkime, kad ir mumis kiti grožėtųsi ir mylėtų. Todėl būkime linksmi.

Jei nori būti gražus — švieskis.

Kartą girdėjau kalbant vieną merguželę. Girdi, pažįstu vieną vaikiną. Vyras gražus, gerai apsirėdęs ir prie pinigo. Bet kas iš to, kad jo galvelė tokia sunki.

Iš tikrųjų, nelaimingas tas žmogus, kuris nesiveržia į priekį, o tenkinasi tuo, ką žino, ir gyvena taip, kaip moka. Jis tiktai pažįsta savo kiemą ir lauką, o daugiau nieko. Tai atsilikęs žmogus. Tai dvasios vargšas. Jį kas tik norės, nuskriaus, kas norės, pasijuoks. Mes turime būti kitoki. Mes turime plėsti savo žinias, stengtis kuo daugiau naujų sužinoti.

K. M.

M. PUMPUTIS

Mano gimtinė

Mano gimtinė — Vilniaus šalelė,
Apaugus medžiais lankščiais, žaliais,
Čia džiaugias, liūsta mano širdelė,
Prislėgta skausmų, sunkiais vargais.
Mano šalelėj — varguos paguoda,
Prablaivo mano pilkas mintis,
Šalies gražumas, žmonių meilumas
Kelia širdyje džiaugsmo viltis.

Mano gimtinė — kur Neris teka,
Kur plauna mūsų žemus krantus,
Kur žydi gėlės, skamba dainelės,
Tolyn vilioja melsvas dangus.
Aš nepaliksiu savo gimtinės,
Kol dar krūtinėj plaka širdis,
Dėl jos aš vargsiu, dėl jos kentėsiu,
Mano žalioji, graži šalis.

Nors sakoma, kad šiandie krizis nugalėtas, tačiau dar daug kur milijonai darbininkų badauja ir, negavę darbo, kelia streikus — riaušes. Paskutiniu metu buvo dideli darbininkų streikai Prancūzijoje, metalų įmonėse.

Krikščionybė ir komunizmas

Nerami žmogaus dvasia amžiais audrauja, ieškoja laimės, siekia savo tikslo. Žmonijos mintis, besiblaškydama laiko berybėj, stengėsi atminti gyvenimo mįslę. Nekrikščioniškos žmonijos dvasia galima palyginti su Goethes Faustu. Faustas — tai didelė, nuolat nerami, amžinai besiveržianti pažinti tiesą dvasia. Tas proto genijus, nusivylęs filozofija, ilgomis įvairių mokslų studijomis, išmėginęs visus iki šiol žinomus šios žemiškos buities kelius, o vis dėlto tiesos nesuradęs, žinojimo troškulio nepatenkinęs, nutaria ieškoti savotiškos išeities nuodų taurėj. Ir tik Velykų varpų garsai, skelbdami žmonijai linksmą naujieną, atplėšia nuodų taurę nuo jo lūpų. Faustas, prisiminęs gražiąsias savo jaunystės dienas, kada buvo dar tikįs, susijaudina, gimsta jame gyvenimo džiaugsmas, noras gyventi.

Kūrėjas apreiškimo keliu nurodė žmonijai jos tikslą. Kristaus mokslo idėja, kaip tie Velykų varpai Faustui, nurodė žmonijai jos pašaukimą, jos gyvenimo prasmę. Tačiau žmonijos dalis nevisai supratusi savo pašaukimą ir tariusi. — Tau netarnausiu — atmetė savo siekimų idealą — Dievą. Tarp Pikto ir Gero vyksta kova.

Atrodo, kad moralės ir etikos įstatymai valstybių tarpusavio gyvenime negalioja. Valstybė valstybei šiandien vilkas. Didžiosios valstybės, imperializmo (svetimų žemių grobimo) apakintos, težino tik savo išskaičiavimus. Tarptautiniame gyvenime moralės ir teisingumo dėsniai paminti. Valstybės savo autoritetą stato aukščiau moralės bei etikos dėsnių. Šis amoralės mokslas griežtoj savo formoj yra naujas. Nors jo pradus galime rasti Machiavelio, Hobės, Fichtės ir kitų raštuose. Ir taip užmerkiamos akys prieš teisingumo ir sąžinės reikalavimus, o intereso principas esti rodykle net santykyje su savaisiais piliečiais.

— Dantis už dantį, akis už akį — tai jų

etikos dėsnis. Daug kur vyrauja jėga, tarytum, gyvenimo reikalavimas engti silpnuosius. Kartais po kilnių idealų priedanga varomas groboniškas darbas. Abisinijos likimas—gyvas pavyzdys. Ir norisi sušukti: kur prakilnumas, morališkumas, kur grožis, idealizmas, taika, kur meilė, teisingumas, žmoniškumas? Atrodo, tarytum visa tai sukrauta bibliotekų lentynose, išimta iš apyvartos ir sudėta muziejuose, ar susiūta į įstatymų kodeksus — visur kitur, tik ne kasdieniam gyvenime. Koks gražus žmogus Evangelijoj, tiesiog angelas, koks baisus gyvenime — robotas. Kokia skaisti ir graži meilė Evangelijoj, o kokia baisi, žiauri ir kerštinga gyvenime.

Šiandie daug kur remiama jėga. Fabrikai lieja kujus, kad triuškintų Bažnyčią, valstybes ir kultūrą. Pasaulis atrodo, lyg Sachara, bedvasis, paskendęs medžiagoje, sumaterializėjęs.

Vastybių vidaus gyvenime kiekviename žingsnyje laužomas prieš įstatymus lygybės dėsnis. To išdava: politinė ir socialė nelygybė. Garbės ir karijeros ištroškę stiprieji, siekia jų kartais neteisybių ir smurto keliu. Silpnieji krinta į vargą ir skurdą. Taip iškyla naujųjų amžių Lozorius. Lozorius, tai toji vargingiausia ir gausiausia žmonių klasė. Lozorius šiųdienis darbininkas, ūkininkas ir smulkus pramonininkas. Sumechanizuotos pramonės konkurencija padarė jo darbo vaisius juokingai pigius. Iš to seka nedarbas. Pasaulinės krizės metu vargo ir skurdo šmėkla atsistoja prieš Lozoriaus akis. Socijalinės meilės principas parblokštas. Valstybės veda nesibaigiantį flirtą su liberalistiniu kapitalizmu. Tuo tarpu Lozoriaus vaikai kenčia alkį ir šaltį, neturi kuo apsidengti, jo guodėjai, negalėdami pravesti socijalinių reformų, kalba apie sielą, o tačiau pamirštamas šv. Tomo posakis: „Badaujantis reikia visų pirma pavalgydinti, o tik paskui sakyti jam pamokslą“.

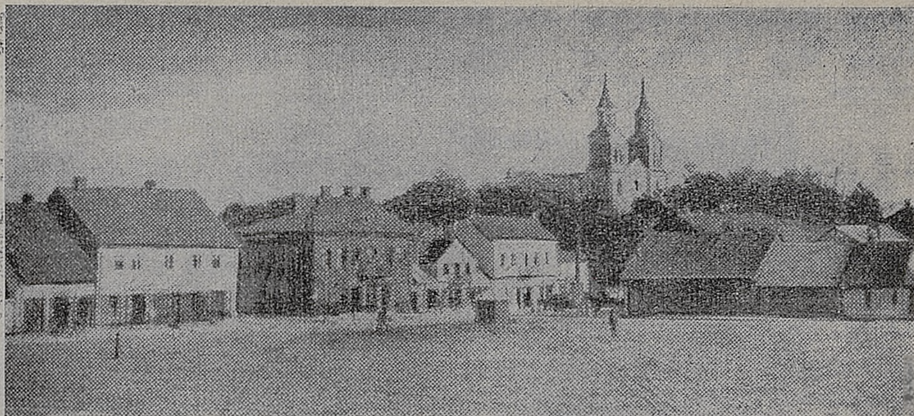
Ir štai patogus momentas priešui. Jis nesnaudžia. Puri komunistinei propagandai dirva. Žemės rojaus miražas atsistoja prieš Lozoriaus akis. Kartais naivus Lozorius įtiki, jog religija—liaudies opiumas. Lozoriaus protas neatskiria tuščių pažadų nuo realių galimybių. Jis nepagalvoja, jog žmonijos laimė ir jos gerovė priklauso ne nuo tos ar kitos valstybių valdymo formos, bet nuo pačios žmonijos dvasinės kultūros lygio, nuo jos vienetų moralinio ir etinio poaukščio. Lozorius, neapykantos ir keršto apakintas, nemato, jog religija, kaipo tokia, nėra ir negali būti neteisybių kaltininkė. Kalti yra žmonės, jei kartais panaudoja ją kaipo įrankį blogybėms.

Komunizmas paskelbė kovą ne blogiems žmonių darbams, ne pasaulio neteisybėms, bet pačiai religijai, esamai socialinei ir ekonominei santvarkai. Bet reikia atminti, jog vistiek, kokia bebūtų ekonominio ir socialinio gyvenimo struktūra, jei bendruomenės nariai neturės aukšto pareigų supratimo, nejaus savo širdyse artimo meilės, jei negalios moralės ir etikos įstatymai, tai apie laimę ir lygybę negali būti kalbos. Komunizmo idėja, besirūpindama vien medžiagine žmogaus kultūra, palikdama aklam likimui žmogaus dvasinį gyvenimą, neapima viso žmogaus tikra to žodžio prasme. Civilizacijos kilimas turi vykti kartu su žmogaus sielos tobulėjimu. Atmetus religiją ir Dievo sąvoką, siela netenka tikslo. Jei nėra tikslo, negali būti jo siekimo, vadinas, negali būti sielos tobulėjimo. O sielos tobulėjimas, nuolatinis žmonijos besiartinimas į Gėrį ir Grožį, yra jos uždavinys.

Bolševizmas, atmesdamas Dievą, griauna augščiausią autoritetą, kokiu Jis yra žmogaus moraliniame gyvenime. Komunizmas, pamindamas dvasinio sielos gyvenimo pradus, yra Kristaus idėjos negacija. Todėl savaime suprantama, kad Popiežius Pius XI savo kalboj pareiškė, jog komunizmas jokiu būdu negali būti suderintas su katalikybe.

Tarp Kristaus mokslų idėjos ir komunizmo vyksta žūtbūtinė kova.

Bolševizmas imponuoja kartais darbininkui, kaimiečiui, moksleiviui ir jaunam akademikui. Ypač viską pertvarkyti linkusi jaunuoliška nuotaika pasireiškia palinkimu primti visas naujovės kritiškai, nesvarstant jų vertės. Toji revoliucijonieriška jaunuolio dvasia yra visokios pažangos motoras. Tačiau gilesnio kriticizmo stoka tai užtvara jaunuoliškame užsidegime, tai šuntakis, kuris suklaidina kartais ir idealų, tikrąjį gyvenimo kelią pasirinkusį jaunimą. (B. d.).

Bendras Vilkaviškio miesto vaizdas. Tai D-ro Jono Basanavičiaus gimtojo krašto sostinė, kur jis dažnai atsilankydavo ir bendraudavo su Lietuvos vakarų lietuviais veikėjais.

Lietuvos Valstybės miestai

Vilkaviškis

Minėdami Dr. Jono Basanavičiaus 10 metų mirties sukaktuves, susipažinkime su jo tėviškės didžiausiu miestu Vilkaviškiu ir jo apylinkėmis.

Vilkaviškis yra vakarinėje Lietuvos dalyje, netoli Vokietijos sienos. Jis dabar yra Vilkaviškio apskrities centras ir, kaipo tokis, Lietuvos vakaruose visais atžvilgiais vaidina svarbų vaidmenį.

Vilkaviškio miestas yra įkurtas XVI šimtmečio pradžioje. Jo apylinkėje lietuviai gyveno dar senais, mūsų tautai nežinomais laikais. Vėliau, kada kryžiuočiai pradėjo pulti Prūsus, o paskui ir kitas Lietuvos dalis, Vilkaviškio apylinkės gyventojai buvo kryžiuočių išžudyti, jų turtai išgrobti, išplėšti. Kryžiuočiams nuolat Lietuvą užpuldinėjant, jos vakarinėje dalyje, net iki Nemuno, lietuviai apsigyventi negalėjo, nes kryžiuočiai toje dalyje viską sunaikindavo. Lietuviai ten galėjo keltis ir gyventi tuomet, kai Vytautas Didysis sutriuškino kryžiuočių galybę ties Žalgiriu (1410). Pagaliau XVI šimt. tas kraštas jau tiek buvo žmonių apgyvendintas, kad jame laisvai galėjo kurtis miestai. Pirmiausia įsikūrė Vilkaviškis, Vištytis ir Virbalis. To paties šimtmečio pabaigoje jau buvo pastatytos bažnyčios Virbalyje, Vilkaviškyje, Alvite, Pajavonyje, Lankeliškiuose ir kitur.

Rusų okupacijos laikais, kol Marijampolės ir Kalvarijos miestai nebuvo sujungti geležinkeliu su Kazlų-Rūda, Vilkaviškis vaidino svarbų vaidmenį ir buvo didelis Suvalkijos prekybos ir pramonės centras. Iš čia į visus Suvalkijos miestus buvo gabenamos įvairios prekės. Miestas plėtėsi, jame gyventojų skaičius vis didėjo. Vėliau, išvedus anksčiau sakytą geležinkelį, Vilkaviškio reikšmė sumažėjo. Ir dabar kiti miestai jį nustelbia. Bet vis dėlto jis auga, jo ribos plečiasi. Lietuvai atgavus nepriklausomybę, jis tapo apskrities miestu. Išparceliavus du artimus didelius dvarus, prie miesto prijungta arti 300 naujai sudarytų sklypų, kurie išdalinti tų dvarų darbininkams ir bežemiams miesto gyventojams.

Dabar Vilkaviškis turi daugiau kaip 7000 gyventojų. Gyvena lietuviai, žydai, vokiečiai ir keliolika lenkų ir rusų šeimų.

Švietimui skleisti bei kultūrai kelti Vilkaviškis turi Dr. J. Basanavičiaus gimnaziją, Vilkaviškio kunigų seminariją, žydų realinę gimnaziją ir žydų amatų mokyklą. Be to, yra 3 pradžios mokyklos.

Vilkaviškyje prekyba ir pramonė plečiama sėkmingai. Iš didesniųjų pramonės įmonių yra trys didelės aliejaus spaudyklos, penki malūnai, muilo, tabako, saldainių fabrikai ir gazuoto vandens gamykla. Be to, čia yra du knygynai, vienas didelis kooperatyvas, dvi spaustuvės ir daug kitų smulkesnių dirbtuvių.

Vilkaviškio praeities ryškių vaizdų mažai tėra. Vienas iš svarbesniųjų — 1812 metais Napoleono atvykimas. Čia Napoleonas tuomet buvo atsivedęs 250.000 kariuomenės. Miesto apylinkės laukuose sutvarkęs kariuo-

menę, Vilkaviškyje jis paskelbė Rusijai karą, kuris, kaip žinome, jam pasibaigė nelaimingai.

Žymūs vilkaviškiečiai

Vilkaviškio apskrityje yra gimę visa eilė žymių Lietuvos darbuotojų, veikėjų. Iš jų žymiausias — prieš 10 metų Vilniuje miręs *Dr. Jonas Basanavičius.* Jis gimė Ožkabalių kaime, Bartininkų valsčiuje. Bartininkuose jis įgijo pradžios mokslą, kuri pamėgęs paskui mokėsi Marijampolės gimnazijoje ir Maskvos universitete. Besiekdamas aukštojo mokslo, J. Basanavičius savo tėviškės niekuomet neužmiršdavo ir dažnai atsilankydavo. Dažnai būdavo ir Vilkaviškyje, kur turėjo gerų artimų bičiulių. Kaip žinome, dr. J. Basanavičius yra pirmojo lietuviško tautinės minties laikraščio „Aušros" įsteigėjas, mūsų tautos žadintojas ir atgaivintojas. Jo spausdintojo žodžio dėka nuo to laiko prasidėjo lietuvių tautinis judėjimas, kuris vėliau išsiplėtė po visą Lietuvą. Dr. J. Basanavičius be leidimo ir redagavimo „Aušros" yra parašęs visą eilę knygų ir daugybę atskirų straipsnių, kur apibūdino garbingą mūsų tautos praeitį, jos slėpiningus milžinkapius, tyrinėjo mūsų kalbą, dainas, pasakas. Gyvendamas Vilniuje suorganizavo Lietuvių Mokslo Draugiją, kuriai vadovavo iki mirties.

Antras žymus ir daug mūsų tautai nusipelnęs vilkaviškietis veikėjas — *Vincas Kudirka.* Jis yra gimęs ir pradžios mokslą ėjęs Paežeriuose. Gimnaziją pabaigė Marijampolėje, universitetą—Varšuvoje. Sugrįžęs į Lietuvą, leido ir redagavo laikraštį „Varpą". „Aušros" pabudinti, o „Varpo" pažadinti lietuviai be atodairos siekė laisvės ir nepriklausomybės. Sunkiais rusų okupacijos laikais jie tam nesigailėjo nei darbo, nei triūso, nei net savo gyvasties.

Vilkaviškio apskritis dar yra davusi šiuos žymius Lietuvos veikėjus: mokytojus Petrą Kriaučiūną, Tomą Žilinską, V. Palukaitį; rašytojus Petrą Arminą, Vincą Pietarį, kan. Prapuolenį, A. Krikščiukaitį, prof. J. Bagdoną, dr. J. Staugaitį ir daug kitų.

Žmonės gavo žemės

Vilkaviškio apskrityje buvo daug dvarų. Lietuvos seimui įvedus žemės reformą, tie dvarai buvo dalinami kariams savanoriams, bežemiams ir mažažemiams ūkininkams. Žemės reformos reikalams buvo paimta 113 dvarų ir 40 atskirų sklypų, iš viso 30.823 ha. Iš to ploto sudaryta 2680 naujų ūkių. Be to, mažažemiams pridėta 875 sklypai; miestams ir miesteliams plėsti sudaryta 440 sklypų; valdžios ir savivaldybių įstaigoms ir privačioms organizacijoms atiduota 184 sklypai; pavyzdingiems ūkiams į rengti palikta apie 800 ha.

Jurėnas.

K. NARVYDAS

Kryžkeliuos

Tyliai pranyko mano svajonės,
Upėmis nuplaukė dienos saulėtos,
Skaudžiai nutrūko skambančios stygos,
Nunešė laimę man pažadėtą.

Už horizontų saulė pabėgo,
Su klaikumomis ten susitiko...
Mano vargingas pilkasis kelias
Savo erškėčiuos vienas beliko.

Klaikusis kelias ir aš klajūnas
Savo svajonių kryžkeliuos laukiu...
Vargstančios akys krypsta į tolį,
Į mano kelią sunkų, nejaukų.

Ir vis keliauju į melsvą tolį,
Kur kelias veda į margus plotus...
Kryžkeliuos savo svajonių laukiu,
Kažkas į tolį vis mane šaukia.

Šio mėnesio pradžioje Romoje susituokė Italijos diktatoriaus Musolinio sūnus Viktoras. Vaizdelis rodo jungtuvių iškilmes, kuriose dalyvavo vyriausybė ir daug kitų žmonių.

ŽALEŽERIS

(Tąsa)

Namie

Velykoms atėjus, nukeliavo Jonas namo, gimtinėn. Kitą dieną išėjo jis Onutės lankyti.

— Vaje, kokia didžiulė Onutė užaugusi,— stebėjosi džiaugdamasis Jonas, pamatęs gražią, liekną, besišypsančią, kaip pavasario saulutę, savo merguželę. Ji paraudo, bet nieko neatsakė. Net savo ranką, kurią sveikindamasis Jonas buvo paėmęs, norėjo ji ištraukti. Jonas krūptelėjo: šitaip ji niekuomet anksčiau būtų nesielgusi. Atrodė, kad jų tarpe jau buvo kažkas svetimo. Tas pats mesdavosi akysna ir dažniau, beveik kasdien Jonui belankant Onutę. Kada jie net vienudu pasilikdavo, dažnai nutrūkdavo jų kalbos ir atsirasdavo tyla, taip karti ir nemaloni.

Kad atostogos nebūtų betikslės, ėmėsi Jonas aiškinti Onutei botaniką—apie gėlytes. Tai, ką jis pats pirmais mėnesiais stojęs universitetan buvo studijavęs.

Kartą, popiety užėjo Jonas kambarin. Čia pamatė jis Onutę prie lango stovint ir paauksintą narvelį, kurio pirma niekad jis nebuvo matęs pas juos, gėlėmis kaišant. Narvely buvo kanarėlė, kaip gintaras geltona. Ji sparneliais plasnodama stukseno snapeliu Onutės pirštan. Ir Jono dovanotas paukštelis kitados toje vietoje būdavo narvely.

— Argi mano paukštelis būtų iš numirusių prisikėlęs ir dar auksinis?—paklausė Jonas.

— Ne, to paukščiai nepadarys—atsiliepė šaltai Onutės motina.—Jūsų draugas, Petras, šį paukštelį šiandien priešpiet Onutei padovanojo, iš savo paties dvaro atsiuntė.

— Iš kokio dvaro?

— Ar jūs nežinote, negirdėjote?

— Ko?

— Kad Petras jau visas mėnuo, kai paveldėjo antrą dvarą prie Žaležerio?

— Bet jūs man apie tai nė žodeliu neprasitarėt.

— Ką čia? — sako motina. — Ir jūs iš viso ne kartą nė puse žodžio neužsiminėt apie savo draugą. Ponas Petras, ką besakyti, žmogus malonus ir išmintingas jaunuolis.

Motina išėjo kavos atnešti. Po vakarienės atsisėdo ji vėl prie ratelio verpti. Jonas su Onutė išėjo kitan kambarin gėlių tvarkyti.

Atėjo ir paskutinė atostogų diena, rytoj turėjo jau išvažiuoti. Onutei gražiai paprašius, motina leido ją palydėti savo draugą iki stoties. Tik iš kambario išėjus, Jonas paėmė ją už rankos ir keliavo abu tylėdami. Juo arčiau buvo stoties, juo labiau rūpėjo jam kažką būtiną mergelei pasakyti prieš atsisveikinant, kažką, nuo ko priklausė visas ateities gyvenimo malonumas. Bet niekaip jis to pasakyt nedrįso. Pagaliau prabilo jis nedąsiai:

— Onute... Dvejis metus tu manęs nematysi... Ar ir tada dar tu mane mylėsi nors tiek, kaip dabar, kai sugrįšiu?

Ji linkterėjo galva, presispaudė dar arčiau ir žiūrėjo jam į veidą.

Jonas valandėlę tylėjo.

— Kas tau, Joneli? — paklausė ji.

— Žinai ką? turiu gražią, įdomią naujieną — atsakė jis spinduliuodamas džiaugsmu.

— Kai po dvejų metų sugrišiu namo, tada ją tau, Onut, pasakysiu. Pasiekė jie tuoj ir stotį.

Jis įlipė traukinin ir, šiam sujudėjus, dar kartą žvilgterėjo į meilų veidelį, liekną jos liemenėlį, kaip ji galvutę nuleidus grįžo susimąsčiusi namo.

Laiškas

Beveik dvejiems metams praslinkus, sėdėjo Jonas prie stalo tarp knygų ir popierių laukdamas draugo, su kuriuo bendrai studijavo. Pasibeldė kas durysna.

— Prašau!

Tai buvo šeimyninkė.

— Laiškas jums, ponas Jonaiti. Ir nuėjo ji sau.

Jonas nuo to laiko, kai grįžo iš gimtinės, nieko nerašė Onutei ir nuo jos negavo daugiau laiškų. Ir šis laiškas buvo ne nuo jos. Tuoj pažino, kad motinos ranka rašytas. Atidaręs Jonas skaitė jį, skaitė tuos žodžius:

„Mielas Sūneli. Tavo amžiuje kiekvieni metai vis įvairių atneša naujienų, linksmesnių ir liūdnesnių. Bet kas jaunas, to nieks nuskriausti negali nei vargšu padaryti. Jaunuolis visada turi būti laimingas. Pas mus kai kas ir naujo įvyko, kas Tau gal kiek bus ir skaudu, jeigu tik aš Tave, Sūneli, gerai supratau. Petras vakar gavo Onutės sutikimą eiti už jo. Šiais metais jis dukart jos atklausė, bet ji vis negalėjo nuspręsti, galvojo, kažko laukė. Pagaliau sutiko, nors ji dar tokia jaunučiutė. Vestuvės bus tuojau. O paskui ir motina eis pas juos gyventi".

Žaležeris

Vėl pranslinko metai...

Lapuolių medžių pridengtu vieškeliu keliavo keleivis. Stiprus, saulės nudegintu veidu. Žingsniavo Jonas rimtom akim, sutraukęs antakius, siekė jis žvilgsniu tolį, lyg tikėtųsi, kad tas vienodas, tiesus vieškelis turėtų baigtis. Sutiko jis su šieno vežimu važiuojant priešais sodietį.

— Sveikas, gerasis tautieti, — sušuko pakeleivis sodiečiui, — ar čia kelias Žaležerio dvaran?

— Čia. Tiesiai ir tiesiai keliausi tamsta! — atsakė ūkininkas, palytėdamas pirštais brylaus briauną.

— Ar dar toli iš čia?

— Ponas, matyt, keliaunant iš tolo. Ir pusės pypkės čėbrelių neišrūkysite, tai jau bus ir ežeras. O už ežero čia pat ir dvaras!

Ūkininkas sau nuvažiavo ir keleivis nužingsniavo sparčiau nuo vieno medžio šešėlio narstydamas po kito.

Po pusvalandžio baigėsi medžiai. Kelias vedė ant kalno, kurį šimtamečių ąžuolų viršūnės darė dar aukštesniu. Už to kalno matėsi, kaip ant delno, visas saulės nušviestas kraštas. Tenai po kojomis tyvuliavo tamsiai mėlynas, ramus ežeras, beveik aplink apsuptas žalių girių vainiku, o ten už jų dar toliau mėlyna migla: miškai, kalnai, lankos ir dirvos. Skersai, čia pat už ežero tarp miškų baltavo, lyg sniego plotas, viduj žaliumynai. Tai buvo žydintys vaismedžiai, o vidury sodo, kaip bažnyčia, baltais stulpas ir raudonu plytų stogu rūmai. Gandras skraidžiojo nuo vieno stogo ant kito, sukė ratu, ištiesęs sparnus virš vandens. (B. d.).

SUOMIJA

(Iš ciklo: „Mūsų kelionė po Europą“).

Suomija yra siauriausia iš visų Pabaltės valstybių. Pietuose ji yra įsirėmusi į Baltijos jūros Botnijos ir Suomių įlankas bei Ladogos ežerą, šiaurėje gi prieina net prie Ledinuotojo vandenyno. Vakaruose Suomija susisiekia su Švedija, rytuose — su Rusija.

Nors Suomija yra laikoma Pabaltės valstybe, panašiai kaip Lietuva, Estija ir Latvija, bet iš tikrųjų ji priklauso daugiau prie skandinavijos valstybių. Gal todėl taip yra, kad Suomija neturi betarpiško susisiekimo su Pabaltės valstybėmis. Tarp tikrųjų Pabaltės trijų valstybių ir Suomijos gana plačiu ruožu yra įsirėžusi Rusija, kuri prieina net prie Baltijos jūros. Lygiai kaip geografiniu, taip ir politiniu atžvilgiu Suomija yra žymiai atitolusi nuo Pabaltės valstybių. Kaip žinia, Lietuva, Estija ir Latvija yra sudariusios prieš keletų metų politinę Pabaltės santarvę, Suomija gi prie šios santarvės nepriklauso. Tatai geriausiai parodo, kad Suomijos politiniai reikalai yra visai kitoki, negu kitų trijų Pabaltės valstybių.

Suomija užima 388.200 kv. klm. plotą. Taigi Suomija yra bemaž tokio didumo, kaip Lenkija. Gyventojų tačiau labai nedaug Suomijoj gyvena. Tik pusketvirto milijono. Vadinasi, vidutiniškai viename kvadratiniame kilometre gyvena 10 žmonių. Šiaurėje gi labai retai gyvenama.

Suomija yra grynai jūros valstybė. Baltijos pajūryje Suomija turi daug gerų uostų, turi taip pat nemenką prekybos ir karo laivyną.

Suomijos kraštovaizdis nėra labai gražus, bet gan įvairus. Labiausiai kraštą puošia dideli miškai ir ežerai. Apskritai imant, girios užima daugiau nei pusę valstybės ploto. Suomija yra miškingiausia iš visų Europos valstybių. Todėl čia yra labai gerai išaugusi miško pramonė. Medžio žaliava užima pirmą vietą Suomijos eksporte (išvežime). Daugiausia miško Suomija išveža Anglijon, Vokietijon, Olandijon, Belgijon ir Prancūzijon. Ežerų gausumu Suomija taip pat pranešа kitas šalis. Čia yra daugiau nei pusantro tūkstančio didelių ežerų ir ežerėlių. Upių yra daug, bet jos neilgos. Jos paprastai jungia vienus ežerus su kitais.

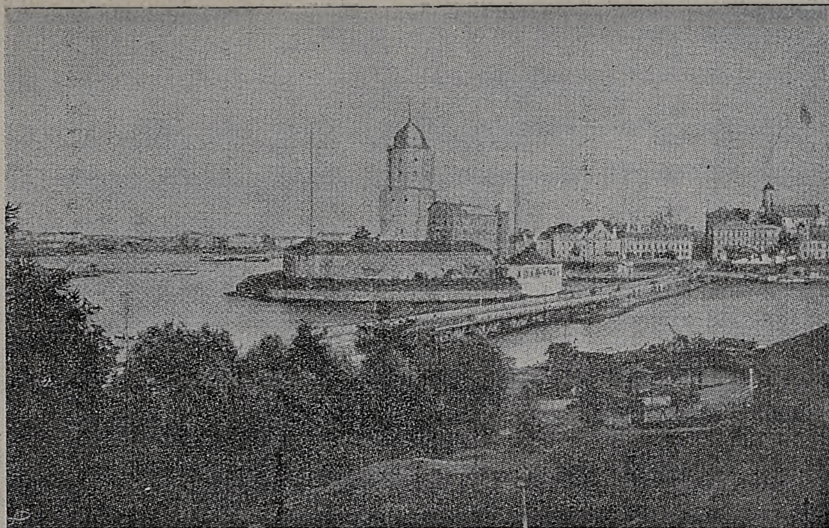
Suomijos žemė nederlinga. Laukuose yra daug akmenų. Vietomis tęsiasi didžiausios, kai kur stačiai neįžengiamos pelkės. Nors suomiai ir gerai moka žemę krutėti, bet savos duonos jiems nepakanka. Jie gabenasi jos iš kitų šalių. Greta su žemės darbu suomiai verčiasi dar gyvulių auginimu. Pieno ir mėsos dirbiniai užima Suomijos eksporte antrą vietą. Paežerėse ir pajūryje gyventojai verčiasi žvejyba.

Dalis gyventojų verčiasi pramone, kuri Suomijoje yra gana gerai išaugusi. Tiesa, nėra čia ypatingų žemės turtų, bet vis dėlto randama vietomis geležies rūdos, vario ir švino. Be to, Suomija gali pasigirti savo mar-

NAUJASIS SUOMIJOS PREZIDENTAS

Per neseniai įvykusius rinkimus Suomijos prezidentu tapo įžymus suomių valstybės vyras Kyesti Kalio, kuris yra tampraus tarp visų Pabaltės valstybių bendradarbiavimo šalininkas. Jo išrinkimas yra Vokietijos politinis pralaimėjimas.

Suomijos gamta labai graži. Daugelis jos miestų stovi jūros pakraščiuose. Vaizdely matome vieną gražesniųjų Suomijos miestų — Viborgą.

muru ir granitu. Šitų gėrybių užtenka ir patiems suomiams ir išvežti dar lieka. Žymiausi Suomijos pramonės miestai yra šie: Helsinkis, Tamperė, Turtu ir Kuopio.

Nors ir menka yra Suomijos žemė, tačiau šiandie ekonomiškai Suomija laikosi, palyginti, labai gerai. Bedarbių, galima sakyti, čia nėra visiškai.

Gyventojų daugumą sudaro patys suomiai: 89% visų gyventojų. 10% yra švedų tautybės gyventojų. Suomijos šiaurėje gyvena visiškai skirtingos tautos žmonės — laponai. Pasienyje su Rusija gyvena vadinamieji korėlai. Tiek vieni, tiek antri gyventojai civilizacijos ir kultūros atžvilgiu stovi dar labai žemai. Suomiai gi yra labai kultūringa tauta. Nėra ten žmonių, kurie nemokėtų rašyti ar skaityti. Laikraščius gi skaito visi suomiai. Įdomu taip pat, kad Suomijoje labai retai pasitaiko vagystės. Spynų ir raktų vartojimas yra labai mažai išsiplatinęs.

Suomiai yra gana flegmatiško, lėto būdo žmonės. Tačiau energingi, vieningi ir išlaikantieji duotąjį žodį. Suomiai turi turtingą savo dailiąją ir mokslinę literatūrą. Šiuo atžvilgiu jie gali lygintis su bet kuria kultūringa tauta. Kai kurie suomių grožinės literatūros veikalai yra išversti ir lietuvių kalbon.

Suomiai yra liuteronų tikybos.

Suomija taip pat yra naujoji, po karo susikūrusi valstybė.

Nuo XII amžiaus ligi 1809 metų Suomija priklausė Švedijai. Tuo laiku visa suomių aukštuomenė buvo švedų kultūros įtakoje. 1809 metais Suomija patenka rusų imperijos valdžion. Tačiau suomiai nebuvo taip labai rusų spaudžiausi, kaip lietuviai ar latviai. Rusai buvo leidę suomiams savarankiškai valdytis. Suomija turėjo savo vyriausybę, savo teises, savo muitus ir kita. Turėjo taip pat visišką laisvę mokyklų ir kariuomenės srityse. Tiktai užsienio politikoje neturėjo laisvės. Šie reikalai priklausė Rusijai. Į galą 19-tojo šimtmečio rusai žymiai suvaržė suomių autonomiją. Šitokiu savo žygiu rusai sukėlė suomių pasipriešinimą. Tuo pačiu laiku prasidėjo smarkus suomių tautinis sąjudis. Tačiau ligi Didžiojo karo suomiai nepajėgė visiškai numesti rusų jungo.

Po pirmosios rusų revoliucijos 1917 m., Kerenskio laikais, Suomija atgavo dalį savo laisvių, buvo virtusi bemaž nepriklausoma valstybe. Bet tai nebuvo dar visiška nepriklausomybė. Bet bolševikams, nuvertusiems Kerenskio vyriausybę, nepatiko perdaug didelis Suomijos savarankiškumas. Jie norėjo prijungti Suomiją prie Rusijos. Už bolševikus pasisakė taip pat Suomijoje tebeesančios rusų kariuomenės įgulos. Suomių patriotai tačiau nepabūgo naujų priešų. 1917 metais gruodžio 6 d. autonominis Suomijos senatas paskelbė Suomių tautos nepriklausomybę. Daugiausia čia nusipelnė buvęs Suomijos prezidentas, didelis veikėjas — Svinhufvud. Jis tuo metu buvo senato pirmininkas.

Tačiau neilgai Suomija džiaugėsi laisvu

gyvenimu. Rusijos ir vietiniai komunistai pasisakė prieš laikinąją Suomijos vyriausybę. Prasidėjo atkakliausios kovos tarp suomių ir bolševikų. Bolševikai, būdami daug stipresni, įveikė suomius 1918 m. sausio men. Visoje Suomijoje įsigalėjo bolševikų valdžia. Suomių patriotai tačiau nenuleido rankų. Ruošėsi slaptai kovai su bolševikais. Negalėdami patys apsiginti, suomiai kreipėsi pagalbos į Vokietiją. Vokiečių padedami, suomiai ligi 1918 metų vasaros visiškai išstūmė bolševikus iš Suomijos sienų.

Tuo būdu Suomija atgavo visišką nepriklausomybę. Iškilo valstybės santvarkos klausimas. Respublika ar monarchija? Iš pradžių norėta įvesti monarchinė santvarka. Sostan turėjo būti pakviestas Vokietijos vyriausybės pasiūlytas Hesijos kunigaikštis Friderikas-Karolis. Tuo būdu vokiečiai norėjo įsigalėti Suomijoje. Prieš monarchijos betgi įvedimą smarkiai pasipriešino Anglija, Prancūzija ir kitos Santarvės valstybės. Iš antros vėl pusės ir pačiuose suomiuose įsivyravo vėliau demokratinis nusistatymas. Tad įvesta Suomijoje respublikinė santvarka.

Už vokiečių suteiktąją pagalbą suomiai yra vis dėlto Vokietijai dėkingi. Tai parodo tas faktas, kad Suomija politiškai visą laiką, priešingai, negu kitos pabaltės valstybės, orientuojasi į Vokietiją. Todėl gal Suomija ir nepriklauso prie Pabaltės Santarvės.

Tačiau kultūriniai Suomijos santykiai su Pabaltės tautomis yra gana geri. Čia mums svarbiausia, žinoma, rūpi letuvių-suomių kultūriniai santykiai.

Apskritai imant, lietuvių santykiai su suomiais turi gana senas tradicijas. Jie kilo dar tais laikais, kada lietuviai gyveno kaimynystėje su suomiais, kada suomiai, vieno jų mokslininko nuomone, yra turėję net šeimyninių santykių su lietuviais. Šitokių senaisiais laikais draugingumo žymių galima rasti gana daug.

Tikrasis betgi lietuvių - suomių dragingumas prasidėjo į pabaigą 19-tojo šimtmečio, lietuvių ir suomių tautinio atgijimo laikotarpyje. 1894 metais Lietuvoje lankėsi Suomių mokslininkas, Helsinkio universiteto profesorius J. Mikkola su savo žmona. Jie atvykę buvo tyčia susipažinti su lietuvių tautos atgimimu, su lietuvių inteligentija. Susipažino su Petru Kriaučiūnu, Vincu Kudirka ir kitais. Pramokę lietuvių kalbos ir susipažinę su Lietuvos gyvenimu, sugrįžę Suomijon, plačiai garsino Lietuvos vardą.

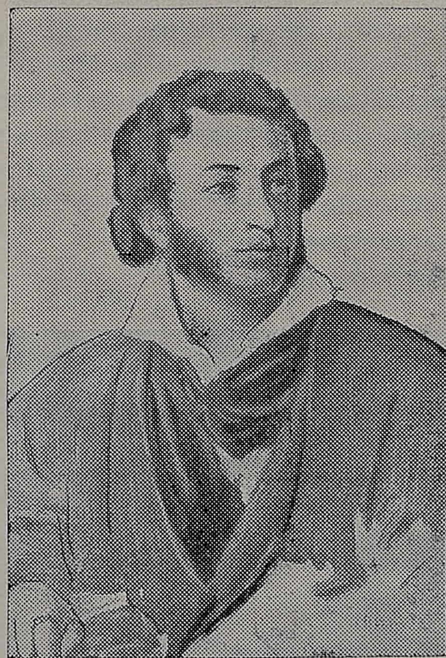
Kitas suomis, kuris suartino lietuvių ir suomių tautas, buvo taip pat Helsinkio universiteto profesorius A. R. Niemi, kuris pradžioje 20-tojo šimtmečio kelis kartus lankėsi Lietuvoje. Lietuvoje būdamas profes. Niemi surinko apie pusketvirto tūkstančio lietuviškų dainų, kurias paskui leido atskirais leidiniais, moksliškai apdirbęs. Prof. Niemi gerai buvo susipažinęs su dr. Jonu Basanavičium, A. Smetona, Vaižgantu ir kitais. Atsidėkodami už nuveiktus darbus lietuvių tautai, lietuviai Helsinkyje pastatė profesoriui Niemi gražų paminklą.

Prieš kelerius metus prasidėjo gan glaudus bendradarbiavimas tarp lietuvių ir suomių rašytojų.

Suomijos sostinė — Helsinkis, kuriame gyvena apie 250 tūkstančių gyventojų.

A. P.

DIDYSIS RUSŲ DAINIUS

Nepaprastai iškilmingai paminėta buvo rusų raštijos pažibos Puškino 100 m. mirties sukaktuvės. Vaizdely A. Puškinas jaunatvės dienose.

Literatų kuopos „Ąžuolo" dešimtmetis

Šių metų vasario mėn. 7 dieną Švenčionių lietuvių gimnazijos moksleivių literatų kuopa „Ąžuolas" minėjo savo gyvavimo dešimtmetį. Ta proga, nors trumpai, susipažinkime su tos kuopos tikslais ir veikimu.

Moksleivių literatų kuopa įsteigta 1927 m. Tuo laiku Švenčionių lietuvių gimnazija turėjo dar tik 6 klases. Bet vyresniųjų klasių moksleiviai jau tuomet pradėjo galvoti apie organizacinį darbą. Juto reikalą bendrom pastangom plėsti savo žinių akiratį, susidaryti progų, kur galima būtų viešai ir savarankiškai pasireikšti. Tuo tikslu buvo įkurta moksleivių literatų kuopa. Svarbiausias kuopos tikslas buvo gilinti lietuvių kalbos, literatūros, istorijos ir kultūros žinias.

Pirmaisiais kuopos gyvavimo metais jos pirmininku buvo F. Garla. Susirinkimai būdavo šaukiami kas savaitė. Susirinkimuose būdavo skaitomi laisvi mokinių kūrinėliai. Kartais pasitaikydavo ir gana gražių rašinėlių. Paskaičius kūrinėlius, kildavo labai gyvų diskusijų, kurios tęsdavosi gana ilgai. Tai būdavo puiki proga viešai pasireikšti.

Antraisiais metais kuopai vadovavo Stasys Bielinis. Jam vadovaujant buvo suorganizuota prie literatų kuopos ir artistų kuopa, kuriai tačiau savo vardu neteko viešai pasireikšti. Literatų kuopos gyvenime žymesnių atmainų neįvyko. Tik šalia laisvų kūrinėlių ėmė rodytis ir rimtesnio, mokslinio pabūdžio rašinių bei referatų, kaip pav., „Liaudis Duonelaičio raštuose" ir kit.

Trečiaisiais ir ketvirtaisiais metais kuopos pirmininku buvo Stasys Čepulis. Dabar jau gimnazijoje buvo septynios klasės — daugiau stipresnių jėgų buvo ir literatų kuopoje. Kuopos veikimas žymiai sustiprėjo. Dažnai pradeda susirinkimuose skaityti savo gana įdomias noveles ir gražius vaizdelius Liudas Pivoriūnas. Skaitoma buvo daug laisvų rašinėlių, sukurtų pasakų motyvais. Daug gražių eilėraščių skaitydavo Garbauskas. Dažnai pasirodo gana rimtų ir įdomių referatų, pav.: „Maironis kaipo tautos dainius" (St. Čepulio), „Romantizmas" (Andrejausko), „Lietuvių dainos, pasakos ir jų reikšmė" (St. Čepulio), „Duonelaitis ir jo kūryba" (Saulio), „Vaižgantas ir jo raštai" (Saulio), „Baudžiava Lietuvoje", „Socializmas" (abu Čep.), „Mokslas ir tikėjimas" (Saulio). Po tokių referatų kildavo rimtų ir įdomių diskusijų. Be to, buvo įvestas paprotys rašyti anonimines satyras. Jos būdavo dedamos į stalčių, o per susirinkimą kuris nors paskaitydavo. Jose mergaitės pajuokdavo berniukus, o šie, žinoma, atsimokėdavo su kaupu. Tos satyros privedė kuopą prie skilimo. Mergaitės atsiskyrė. Tai įvyko 1930 m. Vyrai savo kuopą pavadino „Ąžuolo" kuopa, o mergaitės „Rūtos", kurios pirmininke buvo Kazė Linkaitė.

„Ąžuolo" kuopa jau nesitenkina vien susirinkimais, laisvų rašinių ir referatų skaitymu. Ji pradeda išeiti į viešesnį gyvenimą. 1930 m. „Ąžuolo" kuopa kartu su „Rūta" rengia vakarą. Buvo suvaidinta „Kęstučio mirtis". Tais pačiais metais „Ąžuolo" kuopa aktingai mini Vasario 16 dieną. Tai dienai pagerbti gimnazijos surengtoje akademijoje ąžuoliečiai skaito svarbiausias paskaitas, pav., „Lietuvių tautos atgimimas" (St. Čepulio) ir „Spaudos reikšmė lietuvių tautos atgimimui" (Andrejausko). Gegužės mėn. 7 dieną ąžuoliečiai kartu su gimnazija rengia akademiją lietuvių spaudos atgavimui paminėti.

LITERATŲ VADOVYBĖ

Švenčionių liet. gimnazijos moksleivių literatų „Ąžuolo" kuopos šių mokslo metų valdyba. Iš kairės vicepirm. Br. Miškinis, kuopos globėja mokyt. St. Taškūnaitė, pirmin. L. Gaidelytė ir sekret. Br. Cibulskas.

ĄŽUOLIEČIAI IR JŲ SVEČIAI

Šio mėn. 7 d. „Ąžuolo“ kuopa minėjo 10 metų savo gyvavimo sukaktuves. Čia matome kuopos narius ir jų svečius minėjimo metu. Sėdi antra iš kairės kuopos globėja mokyt. St. Taškūnaitė, Švenč. „Ryto“ D-jos pirm. dr. A. Rymas ir gimnaz. direkt. A. Mačionis.

Ąžuoliečiai skaitė paskaitas ir vaidino „Aušros sūnų“ I veiksmą. Pavasarį būdavo rengiamos išvykos į Švenčionių apylinkes.

1931 m. „Ąžuolo“ kuopos pirmininku buvo Vaclovas Paukštė. Kuopoje žymesnių atmainų neįvyko. Darbas buvo varomas beveik tuo pačiu baru, kaip ir pirma. Dabar gimnazijoje jau buvo aštuonios klasės. Prie kuopos priklausė mokiniai nuo IV iki VIII kl. „Ąžuolo“ kuopa turėjo apie 60 narių. Susirinkimai būdavo šaukiami kas dvi savaitės.

1932 m. kuopai vadavavo Gudelis. Buvo užsimota veikti gana plačiai. Pradžioje mokslo metų buvo rengiama loterija. Bet dėl valdybos netakto neįvyko. Kuopos veikimas sulaikytas.

Nuo literatų kuopos įsisteigimo iki šių metų kuopos globėju buvo lietuvių kalbos mokytojas prof. kun. Skruodys. Tai buvo tikras kuopos globėjas ir mokinių autoritetas. Tai buvo literatų kuopos spiritus movens. Visi mokiniai jį mylėjo ir gerbė. Jis maloniu žvilgsniu ir plačia erudicija patraukdavo visus mokinius. Bet 1932 m. nustojo gimnazijoje mokytojavęs.

Po kiek laiko, tais pačiais metais „Ąžuolo“ kuopa vėl buvo atgaivinta. Jai vadovavo Bronius Račinskas. Globėju buvo lietuvių kalbos mokytojas kun. Zajančkauskas. Kuopoje galėjo būti mokiniai nuo V iki VIII kl. Narių buvo apie 40. Susirinkimai buvo šaukiami kas mėnesis. Kaip pirma, taip ir dabar buvo skaitomi laisvi kūrinėliai ir rimti referatai. Poezijoje daugiausia dirba L. Braziulis. Rašo nemaža erotinių eilėraščių. Pasitaikydavo gana rimtų referatų, pav., „Maironis ir jo kūryba“ (Spėčiaus), „Slaviškųjų kalbų įtaka lietuvių kalbai“ (St. Misiūno), „Lietuvis inteligentas ir svetima aplinkuma“ (Dundulio), „Tautų Sąjunga“ (mokyt. A. Juškevičiaus).

Tais pačiais metais ąžuoliečiai kartu su gimnazija surengė Kęstučio mirties sukaktuvėms paminėti akademiją. Tarp kita buvo dvi paskaitos. Vieną skaitė mokyt. A. Juškevičius tema „Kęstučio vaidmuo lietuvių tautos istorijoje“, antrą skaite „Ąžuolo“ kuopos narys St. Misiūnas tema „Kęstutis patriotizmo reiškėjas“.

1933-34 mokslo metais kuopos pirmininku buvo St. Misiūnas. Jo laikais „Rūtos“ kuopa susijungė su „Ąžuolo“ kuopa ir dirbo kartu. Veikimas buvo gana gyvas. Susirinkimai būdavo gyvi ir įdomūs. Tarp ko kita buvo paskaityti šie referatai: „Kunigų tipai Altorių Šešėly“ (Žurausko), „Lietuvių tautinė idėja“ (Pr. Žuko), „Jaunuolis ir pasaulėžvalga“ (D. Mačėno), „Menas ir vaidyba“, „Lietuvos universitetas“, „Prielinksnis „su“ ir jo vartojimo netikslumai“ (visi trys St. Misiūno). Nemaža eilėraščių rašė Braziulis. Novelių daugiausia rašė Matkevičiūtė. Susirinkimai buvo daromi tais metais kas mėnuo.

„Ąžuolo“ kuopa surengė vakarą. Buvo vaidinta Moliero komedija „Šykštuolis“.

1934-5 m.m. „Ąžuolo“ kuopos pirmininku buvo Br. Miškinis. Kuopoje buvo 35 nariai.

Per metus buvo padaryta 14 susirinkimų. Mokslo metų gale buvo suorganizuota ekskursija į Kretonių ežerą (20 km. nuo Švenčionių). Per susirinkimus buvo skaityta 9 referatai, 16 laisvų prozos kūrinėlių ir 4 eilėraščiai. Kuopos išrinktoji komisija buvo pradėjusi spausdinti laikraštuką „Mokinio Balsą“, bet dėl nepalankių sąlygų nebuvo jis išleistas.

Kuopos globėja buvo lietuvių kalbos mokytoja Horodničiūtė.

1935-6 m.m. kuopos pirm. buvo L. Misiūnas. Kuopoje šiais metais buvo 38 nariai. Susirinkimų buvo 16. Per susirinkimus buvo paskaityta 15 eilėraščių, 8 referatai ir 6 laisvi rašinėliai. Kuopa surengė vakarą. Vaidino „Inteligentus“.

1936-7 m. m. Šių mokslo metų kuopos pirm. yra L. Gaidelytė. Dabar kuopos globėja mokyt. St. Taškūnaitė.

Šiemet vasario mėn. 7 d. kuopa minėjo pirmą savo gyvavimo dešimtmetį.

Minėjimo iškilmių programa buvo įdomi ir įvairi.

Prezidiuman buvo pakviesti: direktorius A. Mačionis, „Ryto“ pirmininkas dr. A. Rymas, kuopos globėja mokyt. St. Taškūnaitė ir buvęs kuopos pirmin. stud. St. Misiūnas.

Sudarius prezidiumą, mokinys J. Rimšelis padarė 10-čio apyskaitą. Po apyskaitos buvo sveikinimai. Sveikino žodžiu: gimnaz. dir. A. Mačionis, Švenč. „Ryto“ pirm. dr. A. Rymas, Švenč. mokyt. sąjungos pirm. M. Gudėnas, Studentų sąjungos ir visuomen. sekc.—stud. Br. Račinskas, „Jaunimo Draugo“ redakcijos—stud. St. Misiūnas, Vytauto Didžiojo skautų dr-vės—draug. E. Cicėnas ir Sporto kuopos „Jėgos“—mokinys J. Kuodys.

Raštu sveikino: Direkt. A. Petraitis, Švenčionių dekanas kun. Gailiušas, med. St. Čepulis ir stud. K. Linkaitė.

Po to buvo dainos, muzika ir deklamacijos. Po koncertinės dalies buvo suvaidinta Liudo Giros „Kerštas“. Paminėjimo iškilmės baigta žaismais ir šokiais. *Sv.*

„Sudrumstoji ramybė“

Petro Vaičiūno 4 veiksmų drama.

Visų pirma, kodėl „Sudrumstoji ramybė“? Kas ir kam drumsčia ramybę?

Trumpai kalbant, dalykas yra šitoks:

Tam tikroje provincijos klebonijoje, kaip ir paprastai klebonijose esti, gyvenimas plaukia palengvėle, ramiai, be jokių nepaprastų įvykių, drumsčiančių gyvenimo idilę. Bet štai atsiranda jaunas ir daug žadąs dainininkas Jonas Tvirbutas, kuris, įsimylėjęs klebono broliavaikio inžinieriaus Saulėno žmoną Danutę, neduoda jai ramybės, stačiai ją persekiodamas. Ji Palangon važiuoja vasaroti, ir jis ten. Ji važiuoja *(su savo pažįstama)* Paryžiun, ir jis paskui ją nuseka. Danutė tačiau Tvirbuto nemyli, nors kadaise, kai dar ji buvo netekėjusi, tarp jų buvo ir artimesni meilės santykiai. Dabar Danutė temyli tiktai savo vyrą. Su Tvirbutu Danutę riša tik tam tikri draugiški ryšiai. Ji linkusi jam netgi padėti, kad jis atsiduotų tik kūrybai. Saulėnas betgi įtaria, kad Danutė myli Tvirbutą, Dėl to Saulėnas labai graužiasi ir prikaišioja Danutei neištikimybę. Tvirbutas gi, sužinojęs, kad Danutė jo nemyli, pradeda gerti ir pagaliau visiškai nusmunka. Virsta valkata, girtuokliu. Tačiau meilė Danutei jame nedingsta. Žiemos vakarą įslenka, kaip šmėkla, pasigėręs klebonijon, išgąsdina Danutę, kuri nežino, ką ir bedaryti, paskiau ir visus kleboniškius, norėdamas nušauti Saulėną, užstojusį savo žmoną.

Tai yra pagrindinė akcija. O pagrindinė mintis? Lengva numanyti: — girtavimo kenksmingumas. Autorius parodo, kaip nusmunka, kad ir gabūs ir kūribingi žmonės, pradėję girtauti, ir kaip aukštai iškyla žmonės, kurie negeria, kurie susivaldo šioje srityje. Antai Liudas Saulėnas, sėkmingai baigęs inžinierijos mokslus, pakviestas net Paryžiaus akademijon profesoriumi, technikas Banaitis, metęs gerti, taip pat susikūrė gražų šeimos židinį ir visiškai gerai įsitaisė. Senis Tvirbutas, tasai nususęs bajorėlis, metęs gerti, tai-

pogi rado prieglaudą pas geraširdį kleboną, didelį blaivininką, kuris, savo idėjos vedamas, pastatė miestelyje net blaivybės rūmus.

Veikalą režisavo J. Kanopka, p. A. Krutulio padedamas. Pastebėtina, kad „Sudrumstoji ramybė“ buvo vaidinta net du kartu iš eilės. Ir reikia pripažinti, kad mūsų artistai antru kartu žymiai geriau pasirodė.

Pirmiausia režisoriai antru kartu pagilino daug smulkmenų, pagyvino ir paįvairino akciją, ypač pirmame veiksme, na, ir pasistengė duoti geresnį dekoracinį efektą. Pirmam veiksme sodas šiuo kart labai puikiai atrodė. Geriau taip pat atrodė Paryžiaus viešbučio dekoracijos trečiame veiksme.

Vaidyba antru kartu taip pat buvo geresnė. Krinickaitė svarbiausioje—Saulėnienės rolėje scenose su Tvirbutu parodė visiškai pakankamai susijaudinimo, susirūpinimo, o kur reikia ir švelnumo. Ir mimika bei judesiai jos šiuo kart buvo daug ryškesni, labiau parodantieji vidaus pergyvenimus. Replikų išbaigimas irgi geras: vengta tų pačių žodžių kartojimo. Pažymėtina, kad Krinickaitė šiuo kart truputį kitaip interpretavo Danutės rolę. (Čia, tur būt, yra ir režisorių nuopelno). Danutė, būtent, jau nebeveidmainiavo savo vyrui. Tvirbutui gi ji tik stengėsi padėti. Dėl to šitų trijų asmenų santykiai atrodė (publikai, ne Saulėnui) daug ryškiau ir suprantamiau.

B. Uziela buvo dabar labiau įsigyvenęs į Saulėno asmenį. Judesiai buvo lankstesni. Vengė taip pat deklamavimo, nors dar ne visiškai išvengė. Dabar jis buvo daugiau simpatingas.

Pr. Žemaitis klebono rolėje antrame veiksme kiek silpniau pasirodė. Kitur be priekaištų, kaip ir pirma.

J. Astaška dabar geriau suvaidino Joną Tvirbutą. Pirmame veiksme parodė daugiau, kaip menininkui tinka, judesių lankstumo, gyvumo ir linksmumo. Trečiame veiksme, nors sumažino žodžių ir judesių ekspresiją, bet dramatiškumą išlaikė ir parodė jau nebeisterišką Tvirbutą, bet vyrą, mokantį susivaldyti, kuris ir ketvirtame veiksme, nepaisant, kad yra girtas, parodė scenoje su Danute savo susivaldymą, nors širdį raižė dar didesni skausmai. Taigi šiuo kartu Astaška nuosekliau išlaikė Tvirbuto tipą.

A. Liobytė Karutienės rolėje labiau prisiderino prie visumos, labiau harmonizavosi su kitais. Nesimatė to išsišokimo iš kitų tarpo, nes bent kiek nuslopino tono aukštumą.

A. Munčelis, kad ir neatrodė iš išvaizdos į policijos vadą Karučio rolėje, bet davė charakteringą tipą. Pastebėtina, kad Munčelis šiuo kartu tylinčiose scenose davė daugiau vaidybos. Ūkininko rolėje Munčelis drauge su Činčiku lygiai, kaip ir pirmą kartą, sužavėjo publiką. Svarbu, kad ūkininkai dabar žymiai skurdžiau buvo aprengti. Buvo panašesni į autoriaus vaizduojamus skurdaus sodžiaus ūkininkus.

Vl. Jurkevičius davė puikų senojo Tvirbuto tipą. Geresnio tipo ir nereikia. Daug smagumo teikė Tvirbuto charakterizacija.

N. Eidukonienė klebono auklėtinės Marytės rolėje žavėjo savo atvirumu, nuoširdumu ir džiaugsmingumu. Pirmame veiksme jau nebesimatė to sustingimo, kaip pirma.

St. Kazlauskas, kaipo Banaitis, buvo visiškai tinkamas Marytei partneris.

Apskritai, šiuo kartu artistai buvo visiškai gerai susivaidinę ir daug laisviau scenoje jautėsi. Matėsi visusuose tikras pasitikėjimas. O kad taip mūsų artistai galėtų tą patį dalyką vaidinti iš eilės kelis ar keliolika kartų!

Alm.

PRIE PATRIARKO KAPO

Vasario 16 d. po pamaldų vilniečiai buvo nuėję į Rasų kapines aplankyti Tautos Patriarko Dr. Jono Basanavičiaus kapo, kur uždėjo vainikus ir gėlių. Čiam atome „Romuvos“ klubo narių būrelį, kurie, tą dieną nuvykę į kapines uždėjo ant J. Basanavičiaus kapo gyvų gėlių puokštę.

KERPĖS NUOTYKIAI

Ponas Kerpė buvo labai prietaringas: jis bijojo trylikos, pirmadienio ir slenksčio. Tryliką vadino velnio tuzinu, pirmadienį nelaiminga diena, o į slenkstį žiūrėjo kaip į visokių nesmagumų šaltinį.

Paskutiniu laiku ponas Kerpė dar ėmė bijoti ir katinų. Šie žvėreliai jam buvo baisesni negu šunys ir vilkai. Pamatys skersai kelio prabėgantį katiną, — stap ir nebeeina toliau.

Neseniai buvo toks atsitikimas. Vieną gražų pirmadienio vakarą Kerpė su savo draugais buvo užėjęs į karčiamą. Ten pasėdėjęs grįžo namo jau kitoks: jis buvo nepaprastai lankstus (į visas puses) ir toks „storas", kad miesto šalygatvis jam buvo susiaurėjęs iki nepakenčiamumo. Beeidamas staiga sustojo: prieš jį skersai gatvės perbėgo didelis katinas. Nujausdamas būsimą nelaimę, iš karto nutarė grįžti namo kitu keliu. Bet, nuėjęs nė 10 žingsnių, vėl išvydo skersai gatvės bebėgantį katiną. Kerpei ir pasišiaušė plaukai... Nebežinodamas, kas bedaryti, pasuko eiti trečia kryptimi. Bet katinai, lyg susitarę, ir toliau jam nedavė ramybės. Kiekviename žingsnyje vis pasirodydavo jų atstovai, kurie arba bėgo, arba sėdėjo, arba kniaukė...

Pagaliau ponas Kerpė nebeteko jėgų, kantrybės ir nutarė atsisėsti. Dar keliais žingsniais pamatavęs šalygatvio ilgį ir plotį, priėjo prie namo sūsparos ir sukniubo. Apsidairęs aplinkui ir nepamatęs nė vieno katino, nusprendė prie namo kampo pailsėti.

Kai jau Kerpė truputį buvo atsidusęs ir jo galvelė ėmė svirti į žemę, staiga priėjo prie jo viešosios tvarkos sargas — policininkas ir paklausė valdišku tonu:

— Ką čia tamsta veiki?

— Ponas palicijonte,—tarė Karpė, — pasigailėk manęs, prašalink iš gatvių katinus, nes aš dėl jų negaliu eiti namo.

— Ką tamsta tauški? Čia nėra jokių katinų!

— Kaip gi nėra? O gi jie man net keliose vietose pastojo kelią!

— Tamstele, tamstai galvoje jau nebegerai. Matyti, sriubterėjai gerokai. Tamsta esi girtas, jau ir nebepasivelki. Prašau su manimi į komisarijatą!

— Ponas palicijonte!

— Kelkis ir einame!

— Ponuli!

— Na, eini, tamsta, ar aš turiu nuvesti?

— Aš taip ir sakiau, kad bus negerai,— kalbėjo sunkiai besikeldamas nuo žemės ponas Kerpė.

Policijos komisarijate Kerpė bandė aiškintis, kad jis esąs negirtas, kad kalti yra katinai, kad taip įvyko todėl, kad tai yra pirmadienis, kad jis neperžengęs slenksčio su vienu žmogumi pasisveikinęs ir taip toliau. Bet policininkai jo neklausė. Atėmę iš jo apykaklę, kaklaraišį, petnešas ir diržą, uždarė jį mažame tamsiame kambarėlyje, kur jis, trumpai prisiminęs pirmadienį, slenkstį ir katinus suglaudė blakstienas ir užmigo...

Rytojaus dieną Kerpė vėl norėjo aiškintis. Bet ir šį kartą jam nepavyko. Atsakęs į policininkų paklausimus, kuo vardu, kada gimęs, kur gyvenąs, ar vedęs ir ar turi vaikų, pasirašė po protokolu ir išėjo.

Tos pačios dienos miesto laikraščiai smulkių įvykių kronikose Kerpės pavardę įamžino visiems laikams, pažymėdami, kad tai esąs nepataisomas girtuoklis, kuris pasigėręs gali išsimiegoti bet kur.

Nuo to laiko ponas Kerpė pasidarė dar labiau prietaringas. Jis dabar į katinus, policininkus ir laikraštininkus nebegali ir žiūrėti.

Simpleksas.

SKUSTUVO REIKALU

Vienas Amerikos pilietis rado laikraštyje tokį skelbimą:

„Musolinis nugalėjo abisinus, nes visuomet skutosi skustuvu „Centos", kuris galima įsigyti New-Taksase. Atsiųsk 5 dolerius, o būsi laimėtoju kiekvienoje gyvenimo painiavoje".

Kadangi tas pilietis buvo susipykęs su savo kaimynais ir norėjo juos nugalėti, tai nieko nelaukęs nusiuntė už skustuvą 5 dolerius ir prašė kuo greičiausiai atsiųsti.

Nusiuntęs laukia savaitę, dvi savaites — skustuvo kaip nėra, taip nėra. Netekęs kantrybės po trijų savaičių parašė tokį laišką:

„Jeigu tamstos man neatsiųsite skustuvo arba nesugrąžinsite 5 dolerių, iškelsiu teismo bylą".

Praėjo dar viena savaitė. Pilietis, nieko nesulaukdamas, pasižiūrėjo į adresų knygą ir, suradęs New-Taksase vieno advokato adresą, nusiuntė jam prašymą, kad jis iškeltų skustuvų firmai teismo bylą.

Po poros dienų gauna to advokato pranešimą, kad jis bylą vesti sutinkąs ir reikalaująs teismo išlaidoms 20 dolerių.

Pilietis nusiunčia 20 dolerių ir vėl laukia.

Praeina savaitė, mėnesis, o iš advokato negauna jokios žinios. Norėdamas šį tą sužinoti, rašo jam laiškus, siunčia telegramas, peikia, grąso, prašo, maldauja — bet vis be pasėkų. Advokatas vis neatsako.

Supykęs ant advokato, nusiunčia New-Taksaso miesto burmistrui skundą, prašydamas paveikti nestropųjį advokatą.

Ir burmistras netrukus pareikalauja už „paveikimą" 20 dolerių.

Pilietis ir šiam nusiunčia 20 dolerių. Ir vėl laukia. Bet atsakymo ir vėl nesulaukia.

Pagaliau pilietis nusiperka už 20 dolerių bilietą ir traukiniu nuvažiuoja į New-Taksasą. Ten, nuėjęs į skustuvų gaminimo firmą, ima bartis, kodėl jam neatsiųstas skustuvas.

— Jau buvo išpirkti,—paaiškina firmos savininkas.

— Tai prašau man sugrąžinti pinigus.

— Mes tokiais atvejais pinigų niekam negrąžiname.

— Negrąžinate?!—suriko pilietis. — Palaukite! Einu pas advokatą!

Firmos savininkas paprašė pilietį nusiraminti ir mandagiai pridūrė:

— Gerbiamasis, turiu tamstai pranešti, kad šiame miestelyje aš esu vienintelis advokatas. Kito nerasi.

— Skandalas! Tai tamsta gavai iš manęs 25 dolerius ir man nieko neatsakei? — klausė nebesusivaldydamas pilietis.

— Taip, aš.

— Kodėl neatsakei?

— Paprastai, aš nemėgstu susirašinėti.

— Na, jeigu tamsta mane net du kartu esi nuskriaudęs, tai aš einu pasiskųsti šio miesto burmistrui.

— Nusiramink, gerbiamasis, šio miesto burmistru aš esu...

TRUPINIAI

Vienas mūsų pažįstamųjų krautuvėje atrinkdinėja geresnius atvirukus. Pagaliau išima vieną su užrašu „Mano vienintelei mylimajai" ir sako krautuvininkui:

— Prašau duoti tokių atvirukų du tuzinus...

— Širdužėle, bet kas bus, kai apie mūsų slaptąjį susižadėjimą sužinos tavo motina?

— Būk ramus. Tokiais atvejais mano motina visuomet būna patenkinta.

— Tai ką, eini medžioti ir neimi šovinių?

— Nes taip yra pigiau, o medžiojimo vaisiai vistiek yra tie patys.

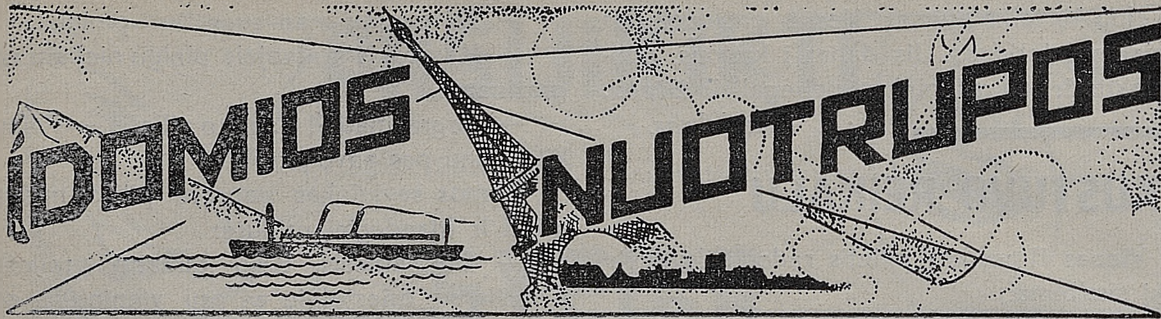
Mokytojas bara vieną mokinį, sakydamas:

— Tu ir vėl atėjai į mokyklą be sąsiuvinio ir be pieštuko! Sakyk, kaip pavadintum tokį kareivį, kuris eitų kariauti be šautuvo?

— Generolu, ponas mokytojau.

— Juruti, sakyk, kodėl tu vis eini prie lango, kai aš imu dainuoti?

— Mat, noriu pasirodyti žmonėms, nes jie gali pamanyti, kad aš tave smaugiu...

NEPAPRASTAS PAMINKLAS

4241 m. prieš Kristų vieną rytmetį liepos mėnesyje, kada šviesi žvaigždė Sirijus patekėjo su saule, Egipto kunigai pradėjo savo kalendorių. Nuo tos dienos prasidėjo pasaulio rašytinė istorija.

Prieš kurį laiką Oglethorpo universiteto Amerikoje rektorius dr. Jacobsas, pradėjęs spėlioti apie žmones, kurie gyveno 4241 m., pats savęs paklausė, kiek 1936 m. gyvenimas bus suprantamas 6177 metais, t. y. po 4241 metų. Jis pasiryžo išsaugoti ateičiai tam tikrą dabarties dalį. Tuo reikalu jis nuvyko į Neujorką ir, pasitaręs su redaktoriais, mokslininkais ir inžinieriais, nutarė po Oglethorpo universiteto bibliotekos rūmais pastatydinti didžiulę kriptą, kurioje ketina iškonservuoti tam tikrą mūsų laikų gyvenimo skerspiūvį. Kripta bus iškalta Appalachian kalnų granite ir bus užantspauduota plieno plokšte, kurioje būsimos kartos bus prašomos kriptos neatidaryti iki 8113 metų. Kripta bus pavesta Jungtinių Am. Valstybių vyriausybės ir jos įpėdinių globai.

Į kriptą dr. Jacobsas ketina sudėti tokius daiktus, kurie nepaliktų jokio abejojimų dėl to, kaip žmonės 1936 metais gyveno.

Į kriptą bus įdėta gramafoninių plokštelių ir garsinių filmų, kuriose bus įregistruoti Ruzvelto, Mussolinio, Hitlerio, Stalino ir kitų mūsų laikų įžymenybių balsai. Be to, bus įdėta kronikinių filmų, kuriose bus įamžinta futbolo rungtynės, Ispanijos pilietinis karas, Jungtinių Valstybių prezidento rinkimų kampanija ir t. t.

Iš šalies dr. Jacobsui siūloma dar pridėti modernišką kokteilį, autožirą, skaičiuojamąjį aparatą, Cornelio universitete užaugintų bekvapių kopūstų galvą ir „guminį“ dolerį.

Dr. Jacobsas, aiškus dalykas, visko, kas vaizduoja mūsų laikų gyvenimą, negalės kriptoje sutalpinti. Jis ketina kriptoje sukrauti enciklopedijų, žodynų, vadovėlių, modelių, piešinių ir fotografijų, kurios padės susidaryti mūsų gyvenamojo laikotarpio vaizdą. Jis prašys leidėjus parengti specialius „amžinus“ laikraščių, knygų ir žurnalų leidinius. Fabrikantus jis prašys pagaminti specialius modelius. Mokslininkus jis paprašys nurodyti, kaip visas tas relikvijas bus galima apsaugoti 61 šimtmetį nuo cheminės reakcijos, drėgmės, dulkių ir t. t.

Į kriptą dėtinus daiktus parinks specialus komitetas.

Mintis statyti kriptas ateičiai yra senas dalykas. Panašiu tikslu savo piramides statė Egipto faraonai ir kraudavo į jas namų padarynę, taip kad mūsų laikų archeologai lengvai gali sudaryti pilną tų laikų kasdieninio gyvenimo vaizdą.

Filadelfijos (Amerikoje) parodos metu 1876 m. kažkoks nežinomas asmuo davė saugoti Kapitolyje Vašingtone užrakintą spintą, įsakydamas ją atidaryti po 100 metų.

Panašiu tikslu amerikietis Harvey yra pradėjęs statyti 130 pėdų aukščio piramidę iš plieno ir betono. Netoli piramidės jau įrengta kripta, kurioje sudėti Amerikos kultūros palaikai. Mat, Harvey yra įsitikinęs, kad pasaulio civilizacijai lemta visai netolimoje ateityje žūti.

NAUJA GYDYMO PRIEMONĖ

Nesenai Vienos (Austrijoje) gydytojas dr. Kovarčikas pabaigė labai įdomius tyrinėjimus su vadinamąja radio lova, kuri, pasirodo, labai tinkama gydymo priemonė. Gulįs tokioje lovoje ligonis yra lyg ir uždarytas elektros kameroje, kurios sienos spinduliuoja radio bangomis. Paguldžius ligonį į radio lovą, per kelias minutes jis pajunta kažkokią malonią šilimą visame kūne, temperatūra pakyla, tačiau ligonis tos temperatūros nejaučia, nes jo kūnas čia eina tiktai bevielio priimtuvo pareigas. Šitokia radio bangų vonia išplečia venas ir paskatina kraujo cirkuliaciją. Tuo būdu trumposios radio bangos visą žmogaus organizmą paskatina energingiau veikti, kas yra labai reikalinga kovai su liga. Su radio lovos pagalba galima gydyti įvairias ligas, tačiau sėkmingiausiai ji gydo nervų pairimą. Šita radio lova pasižymi kai kuriomis keistenybėmis. Pav., jeigu į ją įdėti su šaltu vandeniu ir žalią kiaušinį, tai kiaušinis per keles minutes išverda, o vanduo pasilieka šaltas, kaip buvęs. Jeigu trumpąsias bangas nukreipti į elektros lemputę, kuri yra

užgesinta, tai ji nors ir labai silpnai, bet pradeda žibėti.

Tai visa rodo, kad iš tikrųjų šiandieną vyksta tikri technikos stebuklai.

BALSAS NUSAKO BŪDĄ

Kažkas yra pasakęs, kad kalboje pasireiškia žmogaus siela. Iš tikrųjų, žmogaus kalba ir balsas drauge su kitais ženklais (balso tembru, tarimo būdu ir kita) daug gali pasakyti apie patį žmogaus būdą.

Sveikas žmogus kalba tvirtai, drąsiai, bet nepergarsiai. Susijaudinęs žmogus kalba garsiau ir aukštesniu tonu. Supykusio, įtužusio žmogaus balsas šiurkštus, nemalonus. Gražus ir malonus balsas yra tokio žmogaus, kuris kalba susijaudinęs iš vidujinio įsitikinimo, norėdamas savo nuomone ir kitus įtikinti.

Silpnu, gražiu, grynu balsu ir dažnai atsikvėpdami kalba protingi ir jautrios sielos žmonės. Bet kartais visai panašiai kalba ir bailūs, klastingi žmonės. Aiškiai ir lanksčiai kalba protingas, sąmoningas, bet podraug ir savanaudis žmogus.

Labai iš lėto ir su ypatingu pasaldinimu džniausiai kalba žmonės, kurie daug dėmesio kreipia į visokias smulkmenas. Paprasčiausius mažmožius jie kalba su ypatingu įdomumu, pabrėždami. Labai garsiai paprastai kalba dainininkai, artistai, kalbėtojai, mokytojai, kadangi jų balso stiprumas labai išlavėjęs.

Šiurkščiu balsu kalba dažniausiai tie žmonės, kurie sąlygų priversti daug kalbėti atvirame ore: jūrininkai, medžiotojai, taip pat ūkininkai bei šiaip darbininkai. Tačiau šiurkščiausiai kalba girtuokliai (alkoholikai), rūkytojai. Mat, didelis alkoholio ir nikotino nuodų vartojamas pažeidžia balso stygas.

Nedrąsūs žmonės kalba tyliai. Tankiai pertraukdami kalba tie žmonės, kurie maža turi progos būti didesnėje žmonių draugijoje. Panašiai kalba ir tie, kuriems trūksta išsilavinimo, inteligencijos. Jie kalbėdami dažnai turi ieškoti žodžių savo mintims išreikšti. Kiekvienam, kuris nori gyvenime žengti pirmyn, yra būtinas reikalas mokėti įspūdingai, įtikinančiai kalbėti.

Ilga ir sunki liga padaro balsą silpnesnį ir aukštesnį. Šykštuolių balsas yra nemalonus, girgždąs. Riebų balso skambėjimą turi žmonės, palinkę į medžiagiškumą, gašlumą. Nervingi žmonės kalba skubiai ir aukštesniu tonu. Pavydūs žmonės ir turį savy daug neapykantos, dažniausiai kalba per nosį, tartum jie turėtų per mažą gumurį.

Jeigu sakome, kad žmogaus balsas yra patsai žmogus, tai jo kalbėjimo būdas nusako žmogaus charakterį. Tik reikia mokėti stebėti.

ŽEMĖS AMŽIUS

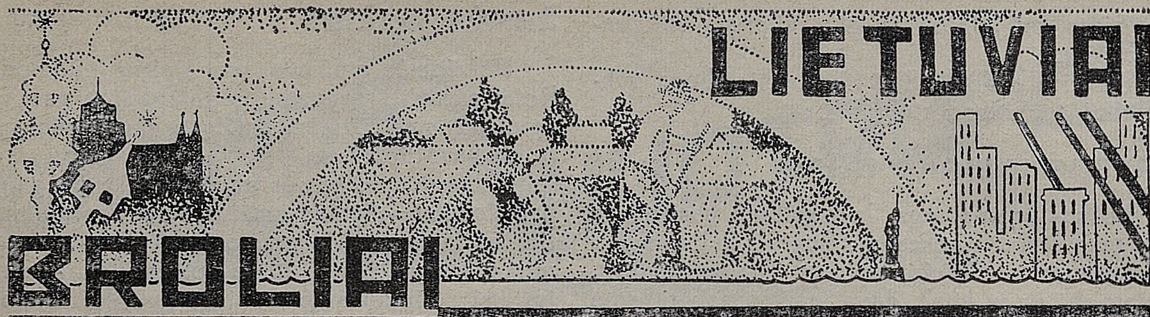
Dėl žemės amžiaus yra įvairių nuomonių. Retai sutiksi žmogų, kuris galėtų šį tą pasakyti apie tariamąjį žemės amžių ir moksliškai paremti savo žodžius.

Kalbant apie žemės amžių, tenka pažymėti, kad žodžiais „žemės amžius" yra suprantamas tik tas laikas, kuris praėjo iki šiol nuo to akimirksnio, kai žemės pluta (paviršius) sukietėjo, kai atsirado sluoksniai ir gyvybė. Kalbėti apie „žemės amžių" nuo tada, kai ji dar buvo skystas ugninis kamuolys arba kai ji atskilo nuo saulės, būtų tas pats, kas ir kalbėti apie medžiagos atsiradimą, nes aišku, kad žemė atsirado kartu su erdvių medžiagos atsiradimu, t. y. beveik yra amžina.

Yra keli būdai žemės amžiui apskaityti, bet jie duoda skirtingus skaičius. Tyrinėdami žemės sluoksnius ir randamus juose suakmenėjusius gyvius ir augalus, geologai sako, kad mūsų žemė turinti 90 milijonų metų. Beveik tokį pat amžių — 100 milijonų metų — apskaičiuoja ir pagal vandenynų sūrumą, net tiek laiko maždaug turėjo praeiti, kol upės prinešė į vandenynus tiek druskos, kiek jos dabar juose yra. Tačiau su šiais duomenimis nesutinka astrofizikai, laikydami tuos skaičius labai mažais. Žemės amžiui apskaityti astrofizikai turi savo „laikrodį", kurio teisingumu jie yra įsitikinę. Tas „laikrodis" esąs urano metalas, kuris m tematišku tikslumu nuolatos pavirsta heliumo dujomis ir švinu. Yra apskaičiuota, kad viena urano uncija pavirsta į 0,306 švino uncijas (dalis) per 3000 milijonų metų. Tad, matuojant šiuo rado aktyviu laikrodžiu, žemės amžius siektų 1400 milijonų metų. Anglų fizikas Ruterfordas žemės amžių laiko lygiu 3409 milijonų metų, o apskritai astrofizikai mano, kad žemė yra nejaunesnė, kaip 2.000 milijonų metų. Aišku, skaitant nuo to laiko, kada atsirado kieta žemės pluta.

MĖNULIO ĮTAKA LAIKRODŽIUI

Mėnulio įtaka gyvajai gamtai nesusekta, bet negyvoji gamta mėnulį labai jaučia. Sakysime, perijodiškai pasikartoją jūrų potvyniai ir atoslūgiai yra mėnulio sukeliami. Neseniai pavyko jo kliūdomoji įtaka ir tiksliausiems mechanizmams susekti. Amerikoje, Belio telefonų bendrovės laboratorijoj išaiškinta, kad mėnulis turi įtakos ir laikrodžio švytuoklei. Kuomet mėnulis būna rytinėj dangaus pusėje, laikrodžio švytuoklė siūbuodama labiau linksta į rytus, o kada mėnulis yra vakarų pusėje — į vakarus. Tokiu būdu mėnulis savo nepastovia būtim neigiamai veikia laikrodžio tikslumą, nors, tiesą sakant, tas netikslumas yra labai mažas. Taip per 12 valandų tas netikslumas sudaro penkiolišą šimtą tūkstantųjų sekundės.

LIETUVOS VALSTYBĖJE

— Vasario 15 d. sugrįžo iš užsienio Lietuvos Valstybės ministeris pirmininkas Juozas Tūbelis.

— Vasario 16 diena visoje Lietuvos Valstybėje buvo švenčiama labai iškilmingai. Visose bažnyčiose iš ryto buvo laikomos pamaldos, vakare buvo surengtos paminėjimo iškilmės, akademijos, vaidinimai, susirinkimai, eisenos ir kita.

Valstybės Prezidentas gavo daug sveikinimų ir nuoširdžių kitų valstybių linkėjimų. Nepriklausomybės šventės proga Valstybės Prezidentas specialiu parėdymu išlaisvino daug kalinių, o pasižymėjusius asmenis apdovanojo Gedimino ordinais.

— Vasario 15 d. vakare Kaune buvo iškilmingai paminėtos Jono Basanavičiaus 10 metu mirties sukaktuvės. Ta proga dar kartą buvo apibūdinta Jono Basanavičiaus nuopelnai lietuvių tautai, valstybei ir organizacijoms.

— Lietuvos Nepriklausomybės šventės proga į Kauną buvo atvykęs Sovietų Rusijos generalinio štabo viršininkas Jegorovas.

— Vasario 17 d. Kaune buvo surengtas lietuvių ir latvių literatūros vakaras, kurio metu buvo įteiktos šių metų literatūros laureatams dovanos. Į vakarą buvo atsilankęs Valstybės Prezidentas, ministeriai, užsienio valstybių atstovai ir daug kitų žmonių.

— Vasario 16 d. Vytauto Didžiojo universitetas minėjo 15 metų savo gyvavimo sukaktuves.

— Vasario 19 d. Lietuvos Mokyt. Sąj. iškilmingai paminėjo Jono Basanavičiaus 10 metų mirties sukaktuves.

— Metiniame Lietuvos Vakarų Sąj. susirinkime tarp kitko buvo išrinkta nauja valdyba. Šiemet pirmininku išrinktas Kavolis, o sekretoriumi Šimkus.

— 1934 m. Lietuvos Valstybėje priaugo 24.981 žmogus, 1935 m.—23.375 žm., 1936 m.—27.007 žmonės.

— Šio mėnesio pradžioje Šiauliuose mirė aušrininkas, 92 metų senelis Juozas Myliauskas-Miglovara.

VILNIUJE

Romuviečiai diskutuoja. Pereitą sekmadienį (vasario 21 d.) buvo Liet. Intelig. Visuom. Bičiul. „Romuvos" klūbo narių susirinkimas, kuriame stud. J. Gimžauskas skaitė paskaitą.

Po paskaitos prie stiklinės kavos buvo gyvai padiskutuota paskaitoje iškeltais klausimais. Be to, buvo aptarta einamieji klūbo reikalai.

Mūsų laikraščio konfiskata. Šio mėn. 12 d. buvo sukonfiskuotas „Jaunimo Draugo" 6 Nr. Todėl prenumeratoriai šio numerio ir negavo. Kiek vėliau vasario 19 d. pakeitę viršelį ir eilėraščius išleidome dvigubą 6a-7 num.

Iš moksleivių veiklos. Vasario mėn. 7 d. įvyko Liter.-Kraštotyros kuopos susirinkimas, kuriame P. Averka skaitė įdomų, rūpestingai paruoštą referatą: „Rytų Lietuvos kaimas", o J. Puišė rašinį: „Švennionių ežerai sako...".

— Vasario mėn. 21 d. buvo eucharistininkų susirinkimas, kuriame J. Glaudelis referavo apie naminį Ispanijos karą, o M. Kisielius pravedė „Tikybinę valandėlę". Po to O. Veldravaitė gražiai padeklamavo.

Iškilminga skautų sueiga. Vasario mėn. 21 d. buvo Gedimino D-vės iškilminga sueiga. Ši sueiga buvo pašvęsta Liet. nepriklausomybės atgavimui ir dr.J.Basanavičiaus, buvusio d-vės Garbės skauto, 10 m. mirties atminimui paminėti. Sueigoj skaut. A. Veršelis skaitė paskaitą apie Lietuvos nepriklausomybės atgavimą, o skaut. J. V. Gutauskas apie dr. J. Basanavičių. Be to, gražiai deklamavo V. Liobys, V. Suduikis ir A. Varaneckas. Koncertinėje dalyje gražiai padainavo solo skaut. P. Morkūnas, o paskui ir visi skautai. Sueiga baigta J. Krušo diriguojamo orkestro maršais ir Tautos himnu.

Medikų priesaika. Vasario 15 d. buvo Vilniaus Universiteto medicinos fakulteto absolventų priesaika. Šio fakulteto absolventų teises gavo ir davė priesaiką ir trys lietuviai: Stasys Čepulis, Povilas Čibiras ir Jokūbas Kazlauskas.

Amatininkai šviečiasi. Šio mėn. 14 d. buvo Viln. Amatin. D-jos literatų sekcijos narių susirinkimas, kuriame buvo J. Taraponies referatas: „Valstiečių būklė viduramžiais", O.Miškinytės deklamacijos, A. Vaišniaus, „Kelionės įspūdžiai" ir J. Morkūno rašinėlis: „Joniškių sodžius". Po to buvo gyvos ir rimtos diskusijos.

Recenzinis vakaras. Šio mėn. 19 d. Viln. Liet. Stud. S-gos salėje Meno ir Literatūros D-ja surengė recenzinį vakarą. Buvo recenzuota paskutiniu metu vaidinta P. Vaičiūno „Sudrumstoji Ramybė". Recenzavo J. Karosas.

Surašė protokolus. Vasario 16 d. po iškilmingos Vyt. Didž. gimn. salėje akademijos publika sugiedojo himną. Kitą dieną užtai buvo surašyti pirm. K. Stašiui ir kun. K. Čibirui protokolai.

Mokslo Draugijos paskaita. Šio mėn. 20 d. Lietuvių Mokslo Draugija surengė Vyt. Didž. gimnaz. salėje paskaitą kurią, skaitė mokyt. E. Horodničius tema „Atomai šių dienų fizikoje".

Patvirtino T. Komiteto sulaikymą. 1936 m. gruodžio 4 d. Tautinio Viln. Lietuvių Komitetas gavo iš storastijos pranešimą, kad ji sulaikanti virš minėto komiteto veikimą, kol bus įregistruotas vaivadijoje komiteto statutas. Komitetas apeliavo vaivadijon. Šio mėn. 16 d. Vilniaus Vaivada storastijos nutarimą patvirtino.

Sulaikyta Ūkio D-jos veikla. Vilniaus Vaivadija uždraudė Lietuvių Ūkio D-jai bet kokį veikimą palinijo apskrityse.

Sulaikyti Liet. Šv. Kaz. D-jos skyriai. Liet. Šv. Kazimiero D-jos Centro Valdyba gavo Lydos apskrities storastas raštą, kuriuo sulaikomas skyrių veikimas šiose vietose: Plikiuose, Kalesnykuose, Vigonyse ir Vaidaguose.

ŠVENČIONYSE

Ir šiemet moksleiviai minėjo Liet. Tautos Nepriklausomybės sukaktį. Ryte 10 val. gimnaz. kapelionas kun. A. Micas atlaikė parapijos bažnyčioje pamaldas. Mišias ir „Te Deum laudamus" giedojo mokinių choras.

Vakare 18 val. buvo akademija. Akademiją atidarė dir. A. Mačionis. Po to mokin. A. Rastenis pasakė pritaikytą šventei prakalbą. Mokinės G. Zabolevičiūtė ir L. Basytė padeklamavo keletą atitinkamų eilėraščių, o mokin. Br. Cibulskas paskaitė savo sukurtą eilėraštį. Po to mokinių choras, Mikuckio vedamas, pagiedojo „Liet. esame mes gimę", „Užtrauksim naują giesmę" ir „Laisvės varpą". Akademija užbaigta Tautos himnu.

— Šio mėn. 9 d. Švenčionių Liet. gimnazijos II klas. mokiniai, klasės auklėt. mokyt. M. Lužytės padedami, surengė vakarėlį. Vaidino „Našlaitę" ir „Laimės gėlės". Vakarėlis užbaigta žaismais ir šokiais.

VARŠUVOJE

Šio mėn. pradžioje Varšuvos lietuviai nors kukliai paminėjo 30 metų Lietuvių Savyšalpos Draugijos įsteigimo sukaktuves. Ta proga buvo surengta arbatėlė.

Prie stalo visi susirinkę sugiedojo Marijos giesmę, po to Vanagėlis trumpoje savo kalboje nušvietė draugijos veiklą ir kvietė visus vieningai dirbti. Paskui prabilo p. Dabkevičiūtė (ilgametė d-jos veikėja), iškeldama didesnius nuopelnus pirmųjų d-jos organizatorių, kurių skaičiuje yra ir visų narių mylimas Ks. Vanagėlis. Susirinkusieji ilgamečiui savo pirmininkui plojo ir nuoširdžiai šaukė „Valio mūsų dėdė!" Paskui studentai lietuviai atliko koncertinę dalį, kurios su įdomumu visi pasiklausė. Be to, dar kalbėjo ir studentai, visi jie reiškė pagarbą senesniesiems nariams, kurių pastangomis palaikoma d-jos veikla. Tenka paminėti lietuvaites, kurios gražiai padeklamavo eilučių.

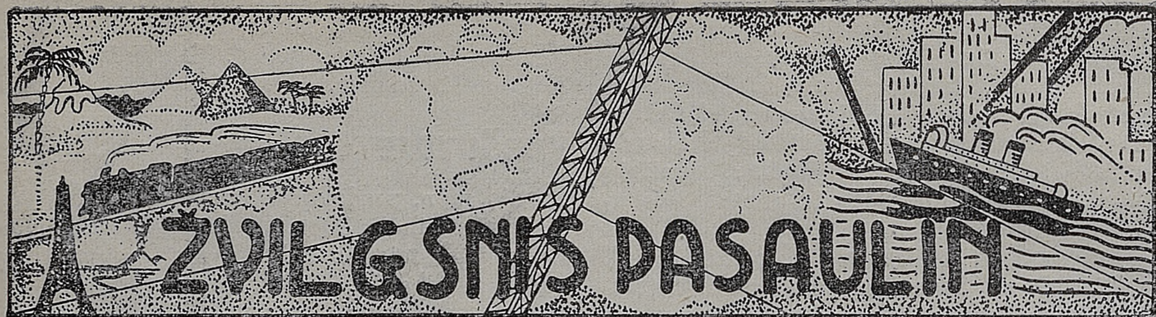
Pramogėlė užbaigta šokiais. Malonu pažymėti, kad nariai ypatingai mėgsta tautiškus šokius ir žaidimus su dainomis. Bendrai, Varšuvos lietuvaitės ir lietuviai yra susipratę mūsų tautiečiai. *Karys.*

VISAME KRAŠTE

Rimšėnai, Daugėliškio vals. Švenčionių apskr. Mūsų sodžius mažai minimas laikraščiuose, lyg jame nieko nebūtų, o tačiau ir čia šis tas yra. Tiesa, pastaruoju laiku išnyko visi kultūrinio gyvenimo židiniai. Sustojo bendras kultūrinis darbas, kuris čia buvo varomas gana plačiu baru. Bet nenusimename, rankų nenuleidžiame. Negalėdami dirbti organizuotai, prenumeruojame lietuviškus laikraščius ir lavinamės pavieniui. Į mūsų kaimą ateina „Vil. Ryt." 29 egz., „Jaunimo Draugo" 24 egz.

Prieš metus vienų rimšėniečių buvo sudadytas bažnytinis choras, kurio pirma visai nebuvo; bent žmonės neatmena, kad kuomet nors Vydiškių bažnyčioje būtų buvę giedama choru. Bažnytiniu choru parapijiečiai buvo labai patenkinti. Bet pastaruoju laiku, atrodo, kad choras suiro. Jau nuo Kalėdų jo nesigirdi bažnyčioje. Nedaromi ir bandymai. Kieno čia kaltė. Jeigu vargoninko, tai parapijiečiai jaustųsi juo labai užvilti.

Vasario mėn. 7 d. mūsų sodžiuje buvo surengtas nelietuviškas vakaras. Jį rengė iš Eglyniškės „Koło Gospodyń Wiejskich". Bet rimšėniečiai ir aplinkinių sodžių lietuviai į vakarą nėjo. *Drebulė.*

PASAULIS GINKLUOJASI

Po ilgų, dvi dienas užsitęsusių diskusijų Anglijos parlamentas Londone 329 balsais prieš 145 priėmė įstatymą, pagal kurį Anglijos vyriausybė gavo teisę išleisti 400 milijonų svarų sterlingų (apie 10 milijardų auks.) vidaus paskolos lakštų ginklavimosi reikalams. Bendrai, yra numatyta ginklavimosi reikakams išleisti per 5 metus virš milijardo svarų sterlingų. Ši milžiniška pinigų suma, kurią Anglija skiria ginklavimuisi, padarė didelį visam pasauliui įspūdį. Negana to. Anglų pavyzdžiu eis visos valstybės. Jau atėjo iš anapus Atlanto žinių, kad J. Amerikos valstybės, nenorėdamos atsilikti nuo gimininngos anglų tautos, paskyrė daug milijonų dolerių karo laivų statybai. Visa tai sakyte sako, kad pasaulyje eina smarkus ginklavimosi lenktyniavimas. Vien lėktuvų yra numatyta pagaminti šiais metais visame pasaulyje per 29.000. Pagal amerikonų statistinius davinius, šių metų pabaigoje pirmą vietą lėktuvų skaičiumi užimsianti Sovietų Rusija, kuri turėsianti arti 9.000 orlaivių. Antroj vietoj būsianti Prancūzija, kurios oro laivynas turėsiąs 8.300 lėktuvų. Aišku, kad visa tai daroma ir milžiniškos pinigų sumos išleidžiamos todėl, kad pasaulio politikai numato greitą milžinišką ginkluotą pasaulio tautų susirėmimą. Tad kiekvienas rūpinasi, kad, išmušus lemiamai valandai, būtų tinkamai pasiruošęs atremti priešo puolimą. Kas bus tuo pirmuoju puoliku, bent Europoje, visiems aišku, kas skaito nors vieną laikraštį. Paskutiniai Vokietijos ir jos sąjungininkų žygiai tarptautinėje Europos politikoje sakyte sako, kad didžiausias Europos ir podraug viso pasaulio taikai pavojus gresia iš tos pusės. Dabar visur vyrauja nuomonė, kad vienoje vietoje pradėtas karo gaisras, kur jis nekiltų, ar tai Čekoslovakijoje ar Pabaltyje, pavirstų pasauliniu, visuotiniu. Blogi Vokietijos — Sov. Rusijos ir Japonijos — Sov. Rusijos santykiai rodo, kuria kryptimi vystysis vokiečių imperializmas, o militarizmas ieškos sau aukų. Pažymėtina, kad beveik tuo laiku, kada Pabaltyje viešėjo Raudonosios Armijos vyriausiojo štabo viršininkas maršalas Jegorovas,

Varšuvą lankė dešinioji Hitlerio ranka generolas Goeringas,

kuris Lenkijoje turėjo visą eilę su atsakingais valstybės vyrais pasimatymų ir pasikalbėjimų. Aišku, kad Goeringas atvyko ne vien turėdamas kelionės tikslą — pamedžioti Baltvyžio giriose, bet ir pasitarti svarbiais, tas valstybes liečiančiais politiniais klausimais. Vokietija, kuri pralaimėjo ištikimoje ligšiol jos politikai Suomijoje, išrinkus ten prezidentu taikios su Sov. Rusija politikos šalininką Kalio, pagyvino ir sustiprino savo veiklą Austrijoje. Ten vasario 22 d. viešėjo Vienoje Vokietijos užsienių reikalų ministeris Neuratas, turėjęs su kancleriu Schuschnigu svarbių pasikalbėjimų. Mat, Austrijoje diena dienon auga karalijos grąžinimo ir Habsburgų dinastijos atstatymo šalininkų skaičius. Hitleris, kuris svajoja apie Vokietijos ir Austrijos sujungimą, yra tam labai priešingas. Tad pirmiausia bus tartasi Vokietijos užsienių reikalų ministerio su Austrijos politikais tuo reikalu.

Po ilgų ir karštų barnių

Londone veikianti tarptautinė neutralumo Ispanijos kare komisija priėmė nutarimą,

pagal kurį nuo šių metų vasario 20 d. buvo uždrausta visoms valstybėms siuntinėti į Ispa-

niją karo savanorius. Daug teko komisijai pasidarbuoti, kol pavyko nugalėti Portugalijos užsispyrimą. Mat, ši buvo priešinga, kad jos sieną su Ispanija kontroliuotų svetimų valstybių piliečiai. Galų gale pavyko anglams išgauti iš Portugalijos sutikimą leisti jiems, o ne neutralumo komitetui pravesti tą ispanų - portugalų sienos kontrolę. Be to, buvo nutarta, kad nuo š. metų kovo 7 d. bus įvesta Ispanijos visų sienų sausumos (tarp Prancūzijos ir Portugalijos) ir pajūrio krantų kontrolė. Ši kontrolė bus atlikta Anglijos, Prancūzijos, Italijos, Vokietijos ir Sov. Rusijos karo laivais. Raudonųjų valdžioje esančius krantus saugos Vokietijos ir Italijos karo laivynas, tautininkų valdžioje esantį pajūrį—Anglijos ir Prancūzijos karo laivai; Sov Rusijai pavesta sergėti Baskų respublikos pajūrį.

Vokietijoje aštrėja kova su katalikybe.

Sakydamas šv. Mykolo Katedroje pamokslą, Miuncheno arkivyskupas kardinolas Faulhaberis griežtai užprotestavo prieš nuolatinį Vokietijos valdžios konkordato, su Vatikanu padaryto, laužymą. Pasak kardinolą Faulhaberį, konkordatą Vokietija pasirašiusi tik tam, kad galėtų visai sutramdyti atitinkamą valandą Katalikų Bažnyčios įtaką savo valstybėje. Atsakydamas į tai, vokiečių telegrafų biuras pareiškia, kad sakykla nesanti tinkama tarptautinių sutarčių aiškinimo vieta. Paaiškėjo, kad Vokietijos su Vatikanu konkordatas padarytas tik vien todėl, kad to labai norėję aukštieji Vokietijos Bažnyčios hierarchai. Popiežius ir jo diplomatai buvę tam labai priešingi. Galų galę davėsi jie permaldaujami ir sudarė konkordatą. Po trejų konkordato sudarymo metų paaiškėjo, kad Vatikano diplomatai yra toliau numatą žmonės, negu Vokietijos vyskupai.

Š. m. vasario 21 d. pulkininkas Kocas padarė viešą per radio pareiškimą,

pagal kurį nurodoma, kuria kryptimi vystysis tolimesnis Lenkijos valstybės gyvenimas. Paskelbtoji Koco deklaracija turinti 9 punktus, kur pasakyta, kad aukščiausioji Lenkijoje valdžia yra prezidentas, valstybės didžiausiu ramščiu yra kariuomenė; valstybė stengsis, kad visos pilečių teisės būtų gerbiamos; pripažinta Katal. Bažnyčiai permenybė, privatinės nuosavybės dėsnis, atmetama komunizmas, nustatoma, kad ateityje valstybė tvarkysianti tarp darbdavių ir darbininkų santykius; tautinėms mažumoms suteikiama lygios teisės, tik reikalaujama, kad šios dirbtų bendrai valstybės gerovei. Bendrai, ši Koco, artimo maršalo Ridz - Smigly bendradarbio, programa susilaukė netik Lenkijos, bet ir užsienio spaudoje daug atgarsio, vienur (valdžios šalininkų tarpe) rasdama entuziastišką pritarimą, kitur (tautinė ir socialistinė opozicija) karčios kritikos žodžius.

— Neseniai užkariautoje Abisinijos sostinėje Adis-Abeboje š. m. vasario 19 d. įvyko didelis pasikėsinimas, per kurį nuo bombos sprogimo nukentėjo Abisinijos vicekaralius maršalas Graziani, gen. Liotte, kuriam buvo amputuota koja, ir vyriausias Abisinijos Koptų bažnyčios galva. Mat, būsimo Italijos sosto įpėdinio gimimo proga marš. Graziani, aukštų valdininkų lydimas, lankėsi koptų bažnyčiose ir musulmonų mečetėse, dalindamas išmaldą neturtingiesiems. Sąmokslininkai metė iš minios bombą, kuri sprogdama sužeidė išvardytus asmenis.

Daug abisinų buvo suimta, o tie, pas kuriuos rasta ginklai, buvo iškart sušaudyti.

— Neapoly Italijos sosto įpėdiniui gimė sūnus, būsimas Italijos karalius ir Abisinijos imperatorius. Ta proga visoje valstybėje įvyko didelės iškilmės ir paskelbta plati nusikaltėliams amnestija.

— Dabartinėje tautinės Kinų valdžios sostinėje Nankino mieste eina Kuomitang (valdančios partijos) kongresas, turįs daug reikšmės šiai tautai. Kongresas ir toliau pavedė Kinus valdyti marš. Čang - Kai - Šekui. Be to, buvo atmesta Sian-Fu sukilėlių reikalavimai, pagal kuriuos komunistai podraug su tautininkais paskelbtų karą Japonijai. Kuomitang su tais reikalavimais nesutiko, nors sukilėliams dovanojo bausmę .Japonai ta Kuomitango politika yra labai patenkinti.

— Palestinoje kilo naujos tarp arabų ir žydų muštynės.

— J. Amerikos valstybės iškilmingai paminėjo savo didžiojo tautiečio, pirmojo ilgamečio prezidento Jurgio Vašingtono 250 metų gimimo sukaktuves.

— Londone buvo paskelbtas kai kurių valstybių delegacijų į Anglijos karaliaus vainikavimo iškilmes pirmininkų sąrašas. Belgiją atstovaus Belgijos karaliaus brolis, Bulgariją — Bulgarijos caro brolis, Čekoslovakiją — minister. pirmininkas Hodža, Daniją— sosto įpėdinis, Estiją—gen. Laidoneris, Graikiją — sosto įpėdinis, Latviją — užsienių reik. ministeris Munters, Lietuvą—min. Lozoraitis, Olandiją — karalaitė Julijona su savo vyru, Norvegiją — sosto įpėdinis su žmona, Sov. Rusiją—komisaras Litvinovas, Turkiją—minist. pirmin. generolas Ismet Inoni, Pietų Slaviją— kun. regentas Povilas, Japoniją — mikado brolis kun. Chichibu, J. Amer. Valstybes — b. ambasadorius Berlyne Gerardas.

Labai italams nepatiko, kad į tas iškilmes buvo pakviestas b. Abisinijos imperatorius Haile Selassie. Anglai aiškinasi, kad pagal etiketą, galiojančią Anglijos karaliaus dvare, b. Abisinijos valdovas yra teisėtas savo krašto valdovas. Tad mandagumas reikalavo šiuo atveju ir Haile Selassie neaplenkti.

— Per J. Amerikos Valstybių karo laivyno manevrus Ramiajame vandenyne viename šarvuotlaivių „Wyominą" įvyko granatos spragimas, per kurį žuvo 6 jūrininkai, 10 buvo sunkiai sužeista.

— Smarkiausios Ispanijoje kovos yra dabar ties Madrido ir Oviedo miestais. Ties Madridu tautinė kariuomenė smarkiai ir sėkmingai puolanti raudonuosius. Baskai, raudonųjų sąjungininkai, laiko apsupę Oviedo miestą.

— Vasario 18 d. Maskvoje mirė sunkiosios pramonės komisaras Ordžonokidze, artimas Stalino draugas, vienas seniausių komunistų veikėjų.

— Lenkija jau nuo senai svajoja apie visų Pabaltės valstybių sąjungą. Šioje sąjungoje Lenkija, jos manymu, turėtų vadovauti. Blogi Lenkijos—Čekoslovakijos ir Lietuvos— Lenkijos santykiai trukdė tiems lenkų politiniams planams. Galutinį smūgį tai koncepcijai sudrožė nesenai įvykusi Suomijos užsienių reik. ministerio Holsti kelionė į Maskvą. Mat, lig šiol Suomija buvo nuoširdus Vokietijos, o podraug Lenkijos draugas. Dabar gi Suomija pradėjo kitaip galvoti. Tad Vokietija sugalvojo dabartiniu metu kurti vidurinės Europos valstybių (Vokietijos, Austrijos, Vengrijos ir Italijos) sąjungą. Spėjama, kad tuo reikalu taręsis min. Neuratas Vienoje su austrų politikais.

— Anglija nesigaili lėšų savo tvirtovėms ir karo bazėms, esančioms Tolimuose Rytuose, stiprinti. Ir taip Singapuro uostas buvo paverstas neįveikiama tvirtove ir gera karo laivynui stovykla karo metu. Po Singapuro susirūpinta Hong-Kongo uostu, kur imtasi sustiprinimo darbų. Japonija yra tuo labai nepatenkinta.

— Tapęs visai savarankiška valstybe, Egiptas, Anglijos, b. savo globėjos paskatintas, sumanė stoti T. Sąjungon ir tuo reikalu kreipėsi į T. S. sekretoriatą. Egiptas bus priimtas į T. Sąjungą .š. m. gegužės mėnesį.

TURINYS

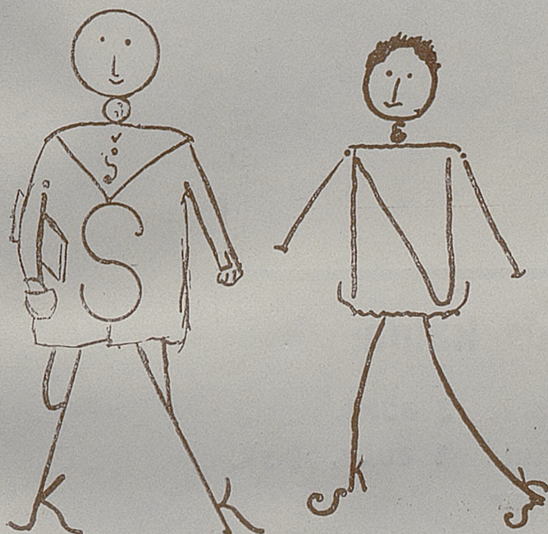
Redaktorius ir Leidėjas AUGUSTINAS BUROKAS
REDAKCIJA IR ADMINISTRACIJA: VILNIUS, DOMBROVSKIO G-VĖ 5—1
Redakcija priima nuo 11 iki 12 Administracija nuo 10 — 13 val.
„RUCH" spaustuvė Vilniuje.

VISI SPRENDŽIAM

1. LOGOGRIFAS

Iš kur šitie vyrukai keliauja?

Vl. Murzinas 3 t.

2. UŽDAVINYS

Kartą į smuklę įėjo 11 darbininkų ir paprašė užkandžiui 11 silkių, bet šeimininkas turėjo vos tris silkes. Smuklės savininkas buvo labai susirūpinęs, neturįs silkių ir neišnaudosiąs geros pasipelnijimo progos. Nors ir tiek teturėdamas, tačiau pažadėjo paduoti ant stalo *vienuolika.* Darbininkai labai susidomėjo, kaip jis padarys ir net išanksto sutiko sumokėti jam pinigus. Smuklės savininkas savo pažadą ištesėjo, padėjo ant stalo vienuolika.

Kokiu būdu jis tai padarė?

Pipiras 2 t.

3. KRYŽIAŽODIS

	1	2	3	4	5	6
1	A					
2		A				
3			A			
4				A		
5					A	
6						A

Surasti tokias raides, kurios, įrašytos į tuščius kvadratėlius, duotų, skaitant iš kairės dešinėn ir iš viršaus apačion, atitinkamose eilutėse tos pačios reikšmės žodžius.

Aras 2 t.

4. ŠARADA

Na, įspėkit mano vardą,
Panašus, kai verda, verda;
Dvi raidės pakeist belieka,
Be manęs nebūtų nieko.

V. Kuolaitis 2 t.

5 MĮSLĖS

a) Dviem pupelėm visą lauką apsėja.

A. Krasauskas 1 t.

b) Diedo juosta — nesulenkti, bobos skrynia — nepakelti.

K. Luneckas 1 t.

c) Panaitė - tarnaitė visus ponus kelia.

B. Dragūnas 1 t.

Przesyłka opłacona ryczałtem.

Prenumeratos kaina:

Vilniaus krašte metams . . 3 auks.
„ „ pusmečiui . 1 auks. 50 sk.
Lietuvos Valstybėje ir kitur
metams . . . . . . 6 auks.

Kaina 15 sk.